

LIETUVIŲ
DIENOS

TOLIUS ŠLUTAS, LIETUVIŲ TV PROGRAMŲ VEDĖJAS

LITHUANIAN DAYS

FEBRUARY 1977

1977 M. VASARIO MĖN.

LIETUVIŲ DIENOS LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., — Hollywood, CA 90029
Telefonas: 664-2919

1977, vasaris Nr. 2 (171)
February, 1977 No. 2 (171)

Eina XXVIII metai
Volume XXVIII

Redaguoja

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA

Anglų k. Redaktorius / English Editor

ALFONSAS A. MILUKAS

Atsakomasis red. - Leidėjas / Publisher

Administratorius / Circulation Manager

ANTHONY F. SKIRIUS

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį. Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN", PUBLISHED 1946-49.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.

If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina \$1.25 Single Copy \$1.25

Prenumerata metams \$12.00 bet kuriame pasaulio krašte. Subscription \$12 per year in any country of the world. Garbės prenumerata / Honorary subscription \$20.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California".

TURINYS / CONTENTS

LIETUVIŠKOJI DALIS

Psl.

Partizaninis karas Lietuvoje 1944 - 1954 metais	3
Lietuviai Televizijoje. Iliustruotas J. Janušaičio reportažas.	4-7
Alė Rūta, Paslėptu veidu. Beletristika.	8-9
Bern. Brazdžionis, Tolimas kaimas. Eil.	9
Taip Lietuva laidojo Dr. Joną Basanavičių Vilniuje. V. Prižgintas.	10-11
Dr. J. Basanavičiaus 50 metų mirties prog. V. Prižgintas	11-12
Kaip I-mas pėstininkų pulkas atnešė anykštiečiams nepriklausomybę. Iš A. Vienuolio raštų.	13
Sekanti Europos Studijų savaitė D. Britanijoje. Informacija.	13
A. R., Rašytoja M. Pečkauskaitė - Šatrijos Ragana.	14
C. V. Baltramaitis, 1977 m. sukaktuvininkai lietuvių dailėje.	14-15
A. Vingis, Australijos "Lietuvių dienos". Iliustruotas reportažas.	15
A. Vaičiulaitis, Prie žaliųjų vandenių. Eil.	16
Knogos.	16

ENGLISH SECTION

Pages

Chicagoan "Lithuanians in TV".	2
Folklore Theme in Santa Monica, Calif., H. V. Petkus	17
Why Is Freedom Not Demanded for the Baltic States? Eston Inform.	18
Rev. Tamulis Never Gave Up, M. Odorizzi	18
Poetic Voice of B. Brazdžionis, by A. Vaičiulaitis	19
Resurrection Church Desecrated	19
200,000,000 and Lithuania, A. Gustaitis	19
Lithuania, The Outpost of Freedom, by Dr. C. R. Jurgela	20
A. Eglitis and J. Gliuda, by A. Gustaitis	21
Marija Pečkauskaites Centennial	21

Emilija Šliakienė, gyvenanti Los Angeles, buvo pirmojo "Lietuvių Dienų" žurnalo numerio garbės leidėja.

VIRŠELIAI / COVERS

Pirmasis / Front Cover

Tolius Šlutas "Lietuviai Televizijoje" programų vedėjas darbo metu.

"Lithuanians In Television"

Glimpses are taken in this issue of an ambitious undertaking of Chicagoans "Lithuanians in Television" who mark their 10th anniversary of eistence, also of the problems the initiators have faced under the harsh realities of life in order to keep their dream project going.

The moving spirit of "Lithuanians in Television" has been Tolius Slutas, 20-year-old pos-war immigrant to U.S. (born 1929 in Kansas) who settled in Chicago and 15 years later discovered that his family life and his hobbies in aviation, sailing, filming and home-studio recording, alongside his technician's post at a color television plant did not exhaust his energies.

By the end of 1964 T. Slutas was convincing the leaders of the 6th television channel, WCIV, that the numerous Lithuanians of Chicago also needed an hour of their own. Thus by 1964 the Lithuanians were already organized and a commitment was undertaken that has given about 20,000 Lithuanian viewers around Chicago a weekly 30 minutes of valuable presentations concerning Lithuanian life and interests.

Besides the required technical, artistic and cultural contributors needed to carry out the programs of "Lithuanians in Television," there is also the formidable task of financing. Of the \$300,000 spent over the first decade (at over \$500 for a weekly program) about one-third of the revenue has come from donations and membership fees from a few thousand persons. This kind of sustenance is preferable to income from commercials; it can enable the Lithuanian TV to better perform artisically, culturally. There is much of value occurring in Lithuanian life that could be communicated more widely and preserved for history.

BACK COVER

These Wayside Shrines, works of artist Daumantas Cibas, have been erected at his mansion in Vista, California. They are often visited by American guests touring Southern California.

Daumanto Čibo darbo kryžiai, pastatyti jo sodyboje. Vista, Calif.

Viršuje, kairėj — kryžiai; dešinėje ir pačioje — detalės.

Tuo lietuvišku liaudies menu domisi amerikiečiai. Neseniai kaimyninis laikraštis buvo įsidėjęs jų nuotrauką ir aprašymą.

Lietuvos partizanai—miško broliai—ilgai bei budriai stovėjo Lietuvos laisvės sr-
gyboje ir atkakliai bei įvairiai smogė oku-

pantui rusui komunistui.
Lithuanian partisans, Brothers of the For-
est, actively perpetrated the duties of pre-

serving their country's liberties, combat-
ing Russian communist invaders until well
into the 1950's.

Partizaninis Karas Lietuvoje 1944-1954 Metais

Tada Lietuvoje siautė karas. Niekur neskelbtas ir nemini-
mas istorijos vadovėliuose. Žiaurus, be kompromisų, išsigimstąs į
negirdėtą barbariškumą. Nebuvo jame jokių taisyklių, užtat jis
darėsi nežmonišku. Nei viena, nei kita kovojančiųjų pusių neėmė
belaisvių, o jei ir pagaudavo ką gyvą, tai tasai tetverdavo vos porą
dienų, kol iš jo išskuldavo reikiamas žinias. Tada jį pakasdavo
kaip gyvulį, be kryžiaus ar kapo žymens.

Lietuvėlė (Little Lithuania) pleškėjo liepsnose, paplūdusi
kraujuose. Ir tai truko daug metų po II-jo pasaulinio karo pabai-
gos, kai likusi planetos dalis buvo jau grįžusi į protą, gydė savo
žaiždas ir džiaugėsi taikos palaima, kaip kad būna visada po
kraujo praliejimo. Ir niekas nežinojo—nei Vakaruose, nei Rusi-
joje—kad kraujas liejosi kas žingsnis Lietuvoj ir kad tos mažos
tautos nuostoliai viršijo jos nuostolius didžiajame kare. Gyven-
tojų skaičius krito katastrofiškai, regimai, kas mėnesį, grasinda-
mas ištrinti Lietuvą iš tautų sąrašo.

Niekas netikėjo baisiomis žiniomis, atklystančiom iš Lietu-
vos; ji buvo rusų visiškai apsupta, aklinai užtvirta užsieniečiams
(net rusai turėjo gauti specialų leidimą ten nuvykti); žmonės nu-
modavo ranka, kaip kad numojama, kai norima ramybės ir bodi-
masi sirgti kitų žmonių vargais.

Dar ir todėl, kad Maskvos laikraščiai vaizdavo Lietuvą kaip
derlingą ežerų ir gintaro kraštą, kuris eksportavo neregėtus Ru-
sijoj gaminius—rūkytus kumpius, skanius sūrius ir rausvučius
lašinius plaštakos storumo. Lietuvos kurortai—Palanga ir Drus-
kininkai atėjo į madą. Maskvoj gastroliauvo lietuvių ansambliai, ir
berniokai ir merginos, šviesiaplaukiai, skaistaveidžiai, augšti ir
liekni, visi parinkti kaip vienas, stebino maskviečius savo tauti-
nių šokių sukūriais ir naujutėlių tautinių drabužių raštais bei
stilingumu.

Net Lietuvoje vietinė spauda neminėjo šio karo. Ji tauškė
įprastinį liurškala (bull) apie klasių kovą, apie kolūkių steigimą,
apie kovą su buožėmis, slėpdama tikrovę. Apdovanotų melžėjų,
šerikių ar traktorininkų nuotraukos šiepėsi iš laikraščio puslapių,
bet tie šypsniiai taip ir likdavo styroti popieriuje. Nuotrauka laik-

raštyje, pagiriantis straipsnis būdavo mirties nuosprendžiu, kurio
niekas negalėdavo atšaukti. Kur tas asmuo besislapstytų, miško
broliai (Forest Brotherhood) jį susirasdavo, ir tada tebūdavo
vienas galas—mirtis. Daug žmonių, kuriuos Algis aprašė, susi-
laukė to likimo. Vienas jų buvo Bronė Didžienė. Tai slėgė jo
sąžinę.

Sovietai keršijo už aktyvistų nužudymus. Jie sugaudydavo
visus apylinkės žmones ir siųsdavo juos ešalonais į Sibirą. Tie,
kurie priešindavosi, būdavo nušautami vietoj, o artimiesiems
nebūdavo leidžiama jų laidoti.

Į 1940 metų pabaigą Lietuva tapo sovietinė Vendėja (Ven-
dėe). Ji kovojo pati viena, atsisakydama pasiduoti. Be jokios vil-
ties laimėt. Ji kraujavo mirtinai, nes juk mažą tautą neturi kažin-
kiek kraujo atsargų. Niekas dar neapskaičiavo, kiek tūkstančių
žuvo ir kiek mirė Sibiro leduose.

Stalinas vadovavosi principu, kad tikslas pateisina priemo-
nes. Kad palaužtų tautinį pasipriešinimą, iki šiol neregėta ir ga-
linti būti kitiems pavyzdžiu, Stalinas įsakė jį išrauti su šaknimis,
sunaikinant tai, kas jį maitina—tautą. Kiekvienoje srityje, kur
būdavo susidūrimų, visi gyventojai, pradedant vaikais ir baigiant
seneliais, būdavo išsiunčiami į Sibirą. Tūkstančiai ūkių kiūksojo
tušti, apkalintais langais. Krūmais apžėlė laukai, o benamiai
katinai slampinėjo tuščiuose plotuose.

Prekiniai traukiniai nesibaigiančiom vilkstinėm traukė iš Lie-
tuvos į Krasnojarsko sritį prie Jenisiejaus krantų Sibire prigrūsti
žmonių kaip galvijų. Juos vežė į šaltį, badą ir mirtį. Tiek jų pri-
gabeno Sibirą, kad Krasnojarsko žemė buvo praminta Mažąja
Lietuva (lietuviškai tekste).

Algis radosi šiose skerdynėse galingųjų pusėje, okupantų
pusėje. Ne todėl kad jis būtų nekentęs savo žmonių, kaip tik
priešingai. Tokių, kaip jis, buvo daug, kurie puolėsi naikinti savo
tautą iš meilės jai. Jis tikėjo, nedvejodamas, kad komunizmas yra
vienintelis tikras kelias ir kad niekas negali, neprivalo stabdyti jo
triumfinio žengimo.

Nukelta į psl. 22

LIETUVIAI TELEVIZIJOJE

Pirmojo dešimtmečio keliuose ir vingiuose

Rašo Jurgis Janušaitis

Svajonės ir realybė

Dideliam darbui įgyvendinti reikia didelio ryžto, didelės drąsos ir pasiaukojančių žmonių. Tokių, ačiū Dievui, išėivijoje turime. Į jų gretas rikiuojasi čekagiškis Anatolijus Šlutas. (dažniausiai Toliumi Šlutu vadinamas). Jis "Lietuviai Televizijoje" idėjos sumanytojas ir jos steigėjas. Įdomu, kas jis. Susipažinkime.

Tolius Šlutas tikras nenuorama. Svajotojas, turįs daug gerų ir naudingų idėjų. Turi didelę drąsą ir daug ryžto. Turi aukštą mokslinį išsilavinimą.

A. Šlutas gimė 1929 metų birželio mėn. 5 d. nepriklausomoje Lietuvoje, Kaune. Gimnaziją baigė tremtyje, Hanau a. M., lietuvių stovykloje, Vokietijoje. Amerikon atvykęs dvejus metus studijavo humanitarinius mokslus. Pasiekė diplomą elektronikos technikos srityje. Lakūnas. Buriuotojas. Vedęs Amerikos lietuvaitę Frances. Vaikai užaugę. Šlutas turi nuosavą filmavimo ir rekordavimo studiją ir jai sėkmingai vadovauja aštuoneri metai. Jo žmona Frances dirba South Chicago Community ligoninėje, eidama administracijos skyriaus vedėjos pareigas. Abu su žmona pamilę lietuviškąją veiklą, darbus, ir savo gyvenimo didelę dalį skiria kultūriniam ir visuomeniniam gyvenimui.

1964 metai. Lenkai dvidešimt šeštame TV kanale pradeda savo

programas. Tolius Šlutas tuo metu dirba televizijos techniku ir spalvotos televizijos departamento vedėju.

Ach, kodėl lenkai gali turėti savo televizijos valandą, o kodėl mes, lietuviai, negalima jos turėti? — tuo metu širdį Toliui pakutena gundanti mintis. Reikia savos televizijos!

Štai tos idėjos pradžia. Ją Tolius Šlutas nešioja širdyje ir bando išnešti į gyvenimą.

1964 metų pabaigoje Tolius jau TV studijoje. Jau posėdžiauja su 26-to kanalo WCIU TV prezidentu ir kitais atsakingais pareigūnais. Dėsto savo planus, norą ir lietuviams turėti TV valandą.

Stoties vadovybė paklausė: "O kokias Tamsta turite kvalifikacijas TV valandas ruošti ir jas pravesti?"

"Neturiu jokių kvalifikacijų. Bet jeigu jūs rasite kitą lietuvi, turintį didesnes kvalifikacijas, mielai savo pareigas jam perleisiu", ramiai, šypsodamas atsakė entuziastas Tolius Šlutas stoties vadovybei. Atrodo, jiems atsakymas patiko. Jie sumanymui pritarė. Davė 6 mėnesių bandomąjį laiką, kurio metu turėtų būti surinktos lėšos po 410 dol. už pusvalandį, ir suorganizuota pati programa.

Reiškia, tikslas artėja, svajonės pildosi, tačiau prieš akis kieta realy-
mų. Tačiau Tolius Šlutas nenuleidžia rankų. Tikslas siekia atkakliai. Juk ypatingas įvykis — sava, lietuviška programa pačioje moderni-
š-

Po įtempto darbo, po didelių LTV rūpesčių, Tolius Šlutas, programų vedėjas, su žmona Pranute nuotaikingai poilsiauja gamtoje, LTV suruoštoje gegužinėje 1975 m.

Program director T. Slutas and his wife Pranute at a picnic in 1975.

bė. Iš kur paimti pinigų, kaip surasti TV valandos rėmėjus, prekybininkus, kurie duotų skelbimus ir pan. Tai tūkstančiai naujų proble-

tūkstančių galės stebėti lietuvių tautinę kultūrą, meną, čia galės pasirodyti mūsų menininkai, rašytojai, visuomenininkai, kultūrininkai,

1967 m. Didžiojo penktadienio programoje pasirodė mūsų žymiausios meninės pajėgos. — Iš kairės: aktorius Leonas Barauskas (dabar jau miręs), solistė Dana Stankaitytė, solistas Algirdas Brazis, aktorė Eglė Vilutienė, LTV programų vedėjas Tolius Šlutas ir Valdas Adamkus.

Foto V.Noreika

One of the 1967 programs presented a host of leading artists: the late actor Leonas Barauskas, soloists D. Stankaityte and A. Brazis, actress Mrs. E. Vilutis. (V. Adamkus is at right.)

kiausioje susižinojimo srityje. Juk ir lietuvių presižas pakiltų. O TV ištikimai tarnautų lietuviybės išlaikymui, ugdymui; čia kelisdešimt politikai, jaunimas ir senimas.

Tolius šiomis mintimis gyvena,

naktimis nebeužmiega. Idėją išneša į visuomenę. Pagalbos ieško lietuviškose to meto organizacijose. Aiškina tikslus, duoda motyvus, tačiau mūsų organizacijos reikalą priima abejingai, nesidomi, nereaguoja, ne-

Pirmoji "Lietuviai televizijoje" valdyba. — Iš kairės: Gediminas Lapėnas, Eglė Vilutienė, Petras Armonas, Bronė Paplėnienė ir Anatolijus Šlutas.

The first board of directors of "Lithuanians in Television."

One-time guests on the LIETUVIAI TELEVIZIJOJE (1967): Soloist Anita Navickas of Florida with P. Armonas. Director of program, left, T. Šlutas.

1967 m. "Lietuviai televizijoje" programą atliko viešnia sol. Anita Navickaitė ir muz. Petras Armonas (dešinėje). Kairėje T. Šlutas, programos vedėjas.

žada teikti pagalbos. Tik Santarašviesa truputį žvilgtelėja ton pusėn. Bet Šlutas nenusimena ir tada.

Pirmajai programų pusei išlaidų rėmėją suranda. Tai Šv. Antano skolinimo taupymo bendrovė, kurios sekretorius Grybauskas nuoširdus lietuviškųjų užmojų rėmėjas. Bet to nepakanka. Programų pradėti negalima. 1965 metai prabėga nedavę rezultatų. Tada Tolius kreipiasi į savo darbovietės "bosą" Jerry Kay, kuris turėjo didelę spalvotų televizijų, baldų ir kilimų parduotuvę. Jis įtikina savininką, kad skelbtis Lietuvių televizijoje tikrai būsią naudinga, ir investuotas kapitalas šimteriopai sugrįš. Nusišypso laimė. Jerry Kay su stotimi pasirašo 13 savaitinių sutartį ir pažada duoti skelbimus.

Pirmąją "Lietuviai Televizijoje" programą Tolius transliuoja 26 kanalu WCIU 1966 metų kovo mėn. 26 dieną. Šią programą suorganizuoti padėjo muzikas Petras Armonas, o ją atliko Dainavo ansamblis su solistais Prudencija Bičkienė ir Jonu Vazneliu. Programai vadovavo Kėžienė. Į programos iškilmingą atidarymą tuo metu atsilankė PLB pirmininkas Juozas Bachunas, lydimas visuomenininko Valdo Adamkaus. Tolius Šlutas ir svečiai tarė nuoširdžius sveikinimo žodžius ir išreiškė LTV geriausias linkėjimus.

Atsimenu, koks buvo pirmas

įspūdis žiūrint "Lietuviai Televizijoje" programą. Namuose, lietuviškose uždegose su atida stebėjo tūkstančiai lietuvių pirmąją programą, o ne vienam per skruostus nuriedėjo ir džiaugsmo ašara.

Bet pirmąjį džiaugsmą netrukus

sekė kieta realybė. Praėjo 10 savaičių. Stambus rėmėjas Jerry Kay, nesulaukęs žadėtos naudos, nuo sutarties atsisakė. Skelbimų nebedavė. Tolių išdangino net iš darbo. Padėtis darėsi beviltiška. Nėra lėšų, nėra iš ko užsimokėti stočiai. Ta-

čiau stotis, pažinusi arčiau programų vedėją Tolių Šlutą, sutiko dar tris programas transliuoti be atlyginimo, su sąlyga, kad per tris savaites LTV pusvalandžio finansinė padėtis būtų sutvarkyta.

Ir čia Tolius Šlutas parodo didelį sumanumą. Talkon pasikviečia keletą darbščių to laiko visuomenininkų ir iš jų sudaro pirmąją "Lietuviai Televizijoje" valdybą, į kurią įeina Gediminas Lapėnas, Eglė Vitlutenė, Petras Armonas, Bronė Paplėnienė ir Tolius Šlutas. "Lietuviai Televizijoje" inkorporuojama Springfielde, kaip pelno nesiekianti organizacija. Televizijos programų metu visuomenei išsakomos bėdos. Ir nuostabu, — po sunkių dienų švystelėjo didelės viltys. Atsirado rėmėjų. Laikui bėgant su stambiomis aukomis atskuba V. Jasas, Dr. J. Zubrickas ir kiti. Daugelis pasižada kas mėnesį mokėti nario mokestį po 1 dol., tuo tapdami nuolatinais TV rėmėjais-nariais.

Po sunkių bandymų kasmet vis atsiranda ir šviesių prošvaisčių. Dešimties metų laikotarpyje net keletą kartų LTV programos buvo ištikusi katastrofiška padėtis, tačiau paskelbus SOS, vėl dosnūs lietuviai rėmė savo aukomis ir neleido LTV pusvalandžiui nutilti.

Taip riedėjome iki šiol. LTV programos visą dešimtmetį rėmė

"Lietuviai televizijoje" programose daug kartų pasirodė žymieji Amerikos politikai. Nuotraukoje Illinois valst. senatorius Charles Percy (kairėje) aktualiais lietuviams klausimais kalbasi su LTV vedėju Šluta.

Senator Charles Percy of Illinois discussing with program director T. Šlutas problems concerning Lithuanians.

1975 m. Naujų Metų programoje programą atlieka žymi pramoginės muzikos solistė, viešnia iš Vokietijos Vida Vaitkutė, akomp. muz. Aloyzas Jurgutis. Studijoje programos klausosi T. ir P. Šutai (vidury) Petras Petrutis ir kt.

A guest star for the 1975 New Year program was Vida Vaitkute from Germany. The accompanist is Aloyzas Jurgutis.

Mutual Federl. taup. skol. bendrovė, W. . Lewis, Seiganas ir kiti. Finansinius sunkumus įveikti padėjo ruošiamos gegužinės, baliai, teletonai, nario mokesčiai ir geraširdžių lietuvių stambesnės aukos.

Pasidalinta rūpesčiais

Maždaug prieš pusantrų metų LTV vėl ištinka sunki krizė. Išseko energija, sumažėjo lėšos, nesulaukiama iš lietuviškų organizacijų paramos ir dėmesio. Kas daryti? Nutraukti LTV programas? Būtų skaudus ir nedovanotinas žingsnis. Reikia ieškoti naujos išeities. Algis Liepinaitis, besisielojęs ir LTV reikalais, iškelia mintį, kad LTV programų pusę perimtų Jaunimo Centras, kuriai vadovautų mūsų ypatingai darbštus, fotografijos menininkas, filmavimo specialistas kun. Algimantas Kezys, SJ. Toliau su Algimantu sutaria. Dabar jau turime gerą talkininką kun. A. Kezį, SJ. ir jis rūpinasi savo pusvalandžiams lėšas sutelkti. Taigi pasidalinta rūpesčiais. Našta ant dviejų pečių nebetokia sunki.

Gi Toliau Šlutas vis dar svajoja turėti LTV programą net be skelbimų. Čia tik reikėtų 2000 šeimų, kurie įsipareigotų sąžiningai per metus sumokėti po 12 dol. Tada programos išsilaikytų be komercinių skelbimų, būtų įdomesnės. Ir

tai būtų visame laisvajame pasaulyje pirmas atvejas, kada žiūrovai patys išlaiko savo televizijos programą. Bet, Šlutas sako, čia tik svajonė. Ar ji kada taps realybe? Priklauso nuo geros valios lietuvių. Štai pluoštelis įdomios statistikos. Televizijos programai kasmet reikia

apie 29 tūkstančių dolerių. Per dešimtį metų lietuvių buvo sudėta tam reikalui arti 300.000 dolerių. Programos išlaikymą apmoka: 60% išlaidų prekybininkų skelbimai; 30% suakoja žiūrovai ir 10% padengia įvairūs renginiai. Pačiai programai paruošti teišleidžiama savaitei tik

45 doleriai. Tad ką galima padaryti su tokia suma? O žiūrovas reiklus: kartais kritikuoja programų lygį ir jis norėtų, kad programos duotume maždaug \$100.000.00 vetės! Kiekvienas pusvalandis atsieina 500 dol., įskaitant draudimus, nuomą ir kitas smulkias išlaidas.

LTV turi apie 3000 rėmėjų, kurie bent kartą yra televizijai aukoje. Aktyvių už 1976 metus nario mokesčių sumokėjusių yra 800 asmenų. Programos klausosi ir žiūri keliasdešimt tūkstančių žiūrovų.

...Ką gi matėme per dešimtmetį

Iki šiol buvo transliuota 565 programos. Jose pasirodė mūsų visuomenininkai, kultūrininkai, rašytojai, politikai, meno ansambliai, organizacijų atstovai, jaunimas, jaunieji talentai, muzikai, solistai. Jų tarpe ir iš kitų kolonijų: solistai R. ir B. Dabšiai, pianistė R. Apeikytė iš Los Angeles; rašytojas Antanas Gustaitis iš Bostono; aktorius Vitalis Žukauskas iš New Yorko; sol. Aldona Stempužienė iš Clevelando; R. Babicko oktetas, Grandinėlė iš Clevelando ir daug kitų.

Kalbėjo amerikiečiai politikai: senatorius C. Percy, gubernatorius Walker, miesto meras Daley ir kt.

Transliuojant TV programas, susiduriama su kelių rūšių žiūrovais: su senosios kartos, čia gimusiais ir

The energetic board members of "Lietuviai Televizijoje."

1976-1977 m. "Lietuviai televizijoje" darbščioji valdyba. — Iš kairės: I eilėje — P. Šlutas, adv. C. P. Kal, E. Lukienė, O. Naureckienė, J. Šidlauskas; II-je eilėje — S. Lukoševičius, E. Radavičius, M. Stakėnas, (Nuotraukoje trūksta S. Patlabos).

Dainava Ensemble commemorates its third 10-year anniversary with a special program (March, 1976)

Po dešimties metų ir vėl Dainavos ansamblis LTV-je atlieka sukaktvinę dešimtmečio programą, 1976 m.

augusiais, vėliau į šį kraštą atvykusiais lietuviais ir jaunimu. Tų žiūrovų reikalavimai taip pat skirtingi. Vieni nori daugiau linksmybų dainų, kiti humoro, treči — rimtų meninių programų. Vieni nori dailiojo žodžio, kiti tautinių šokių. Vieni nori matyti jaunimą, kiti pageidauja mūsų visuomenininkų ir kultūrininkų pasirodymų, politinių svarstymų. Žodžiu, reikalauti mokame. Ir, žinoma, Toliūs Šlutas ir dabar kun. Algimantas Kezys, SJ visada atsižvelgia į žiūrovų pageidavimus ir po truputį duoda visiems. Todėl LTV ekrane sekmadienio vakare sutinkame jaunimą bešokantį, dainuojantį, deklamuojantį. Sutinkame rašytoją, muziką, solistą, kultūrininką, visuomenininką, dailininką. Žodžiu, duodama progos pasireikšti visoms sritims. Toks pataikavimas žiūrovui, sako T. Šlutas, kartais menkina pačias programas.

Gi pačių programų lygis priklauso ir ateityje priklausys nuo mūsų pačių. Jeigu sutelksime visas turimas pajėgas, iš visų sričių, gerai pasiruošime ir ateisime į TV studiją su geriausiu, ką turime ir ką galime, tikėkime, kad tos programos bus daug įdomesnės ir džiugins žiūrovą.

Archyvuose glūdi praeitis

LTV vadovybė, ypač Toliūs Šlutas, ypatingą dėmesį kreipia į įvykių dokumentaciją filmuose. Jis per tą laikotarpį yra, galima sakyti, net savo lėšomis nufilmavęs dvi Dainų šventes, tris Tautinių šokių šventes,

daugelį mūsų kultūrinio gyvenimo įvykių. Filmavimas pareikalauja ypatingai daug lėšų, darbo ir sumanumo. Stipresnės paramos tam darbui ir čia iš organizacijų nesulaukta. O svarbi istorinė medžiaga, liudijanti lietuvių išeivijos kultūrinį ir visuomeninį gyvenimą, glūdi archyvuose ir kada nors ji bus ypatingai brangi. Taigi ir čia LTV atlieka labai svarbų ir reikšmingą darbą.

Žvilgsnis į ateitį

Spauda, radijas ir televizija pa-

čios svarbiausios susižinojimo priemonės. Televizija ypatingai svarbi. Gi savas pusvalandis ištikimai tar nauja lietuvių tautinei kultūrai ugdyti, puoselėti ir skleisti. Padeda lietuvių išlaikyti. Tai gerai suprato ir šios programos organizavimo pirmūnai. Tai ypatingai vertiname dabar.

Šios TV valandėlės vedėjas pokalbyje apie sunkumus prisiminė ir mūsų žymiąją rašytoją Birutę Pūkelevičiūtę. Ji jam kartą pasakė: "Nenusimink, Toliau, kiekvienas

kūdikis gimdamas atsineša teisę gyventi. Nepražus "Lietuviai televizijoje".

Per pirmąjį dešimtmetį išgyventa tiesiog katastrofiškų momentų. Keletą kartų grėsmė, atrodė, neišvengiamai grasė LTV užsidaryti. Tačiau žiūrovai visada atskubėdavo su parama, talkon ir neleido jai nutilti. Ateinančio dešimtmečio sąvartoje būtų galima daug ką atlikti. Būtų galima į juostas įrašyti programas, kurias galėtų lengvai transliuoti ir kituose miestuose TV stotys. O transliacijas gauti, atrodo, būtų galimumų. Į programų paruošimą turėtų jungtis mūsų rašytojai, poetai, menininkai, solistai, muzikai, kultūrininkai, visuomenininkai, politikai. Kiekvienas čia rastų darbo: vieni paruošdami gerus vedamuosius, politines apžvalgas, kiti miestų žvilgsnį į kultūrinės veiklos plotus, apžvelgtų lietuviškojo pasaulio apraiškas aplamai. Dailininkai dekoruotų studiją, menininkai turtintų programas. Žodžiu, talka labai laukiama.

LTV egzistencija ir toliau teks rūpintis darbščiosioms valdyboms, kurios iki šiol parodė daug darbštumo ir ryžto lėšų telkime. Žiūrovas, pamilęs savąją televizijos programą, nebesiskirs su ja. Reikalui esant atskubės su savo parama. Lietuviai televizijoje yra viena iš seniausių ir ilgiausiai išsilaikiusių etninių grupių programų.

Tad į antrąjį dešimtmetį LTV žengia su viltimi, tikėdamasi didesnio lietuvių dėmesio ir paramos. Gi lietuvių padėka priklauso LTV valandėlės išlaikytojams, organizatoriams ir programų atlikėjams.

Sėkmės antrajame dešimtmetyje!

NAUJOS KNYGOS

Europietė, Stasiaus Būdavo romanas. Išleido Nidos Knygų Klubas, pažymėdamas, kad tai autoriaus 10 metų sukakčiai paminėti. Kaina \$5.

Lithuanian Christian Democracy, parašytas A. J. Kasulaičio. Išleido Leono XIII Fondas. 244 psl. Kaina \$4.00. Tai Lietuvos Krikščionių Demokratų Unijos istorija. Įžangą parašė vysk. Vincentas Brizgys. Knygos išleidimą parėmė Marija ir Antanas Rudžiai Chicagoje.

PATAISYMAS

Pernai metų gruodžio mėn. nr., 17 puslapyje įdėta ne Argentinos lietuvių nuotrauka, bet Clevelando kunigas su vyskupu.

Ne kartą ir mūsų mažieji pasirodo "Lietuviai televizijoje" programose, pasirodydami su savo meniniais gabumais.

There are spots on the "Lithuanians in Television" programs for talented minors, too.

Paslėptu veidu

Tai buvo anais laikais, kuomet jaunieji laisvėję svajojo apie darbą ir kūrybą, o nelauk-tai prislinko baimė, ir visa tai sužalojo.

Mokytoja atvyko skaidrią rudens dieną, kai oras virpėjo voratinkliais, virš miesto sklais-tėsi dideli dūmų ruožai; aplink šventorių bei vienuolyną žali krūmai virpėjo, paukščių riksmo perveriami. Turgų aikštėj klapsėjo vežiko arklys; prieky lingavo senas veidas su barzda, už jo — tiesiai laikėsi jaunas, pablyškęs vai-delis, bėgiojo gatvėmis žalsvos akys. Sėmė ją nuovargis, bet nesimerkė, nelinko galva. Ji bandė prisiminti studijuojant sutiktus iš čia žmones, kartojo praeities iškilus vardus. —

Ji čia dirbs. Pirmasis paskyrimas Mergaičių mokykloj. Sužadėtinis nepatenkintas, kad taip toli. Galvojo, gal geriau jai ir nepradėt, gal vestis; juk tai svajojo abu nuo pat gimnazi-jos laikų Jos sužadėtinis — jautrus, idea-listas; abiejų sunki dalia suartino, troškimas geresnės ateities sau ir kitiems, veikla rate-liuose, romantiški vakarai

Bet ji negalėjo pasiduot vien romantikai; pasiruošė būti auklėtoja. Tokia ji subrendo, klausydama pedagogikos. Nuo vaikystės tapu-si našlaite, ilgėjos ji motinos, žmonių meilės ir dar labiau — pati žmones mylėti, ypač jaunimą.

Savo berneliui pažadėjo — neužmiršti. No-rėjo išbandyt gyvenimą viena, savu darbu pa-sidžiaugt. Svajojo — vėliau dirbs abu, sieks gerovės, kai ilgesys taps didelis, vedas į jungtuves. Dabar, įvažiuojant tarp niūrių mū-rų, jai neramiai plakė širdelė Gailėjosi, kad nepaklausė kvietimo: liktis ir vestis.

Buvo čia viena, ir ne viena. Ar teko liūdėti, ar nusibosdavo žiemos ilgiausi vakarai? — Ne. — Dienos greit ištirpdavo, dirbant su mergaitėmis, kurių smalsūs žvilgsniai sek-davo mokytojos akis, kurių sielos pasidavė jos žo-džiams, gabiems priėjimams, gražiems vidaus virpėjimams. Ji sulaukdavo įdomių klausimų, painių problemų atskleidimo; jos drauge ieš-kojo atsakymų.

Jos dienotvarkė nesudėtinga: pirmi paukš-čių balsai nupurtindavo miegus; peržiūrėdavo pamokų planą, suskleisdavo rašomuosius

Kartais koplyčion — ankstyvosioms, tada —

pamokos. Pietūs tarp seselių, mokyklos va-dovių. Pilka popietė — su rašomaisiais, vaka-rienė, poilsis Vėl nauja diena.

Džiaugsmingai atplėšdavo laiškus: iš namų, draugių, sužadėtinio

“Jei pavargai, jei nusibodo, mesk — aš laukiu”. — Užbaigdavo jis, aprašęs jų mies-telio naujienas, prisiminęs gražias jų bendras valandas.

Ne, ji nesiskundė. Viskas įdomu. Gyveni-mas pilnas netikėtumų, daug grožio, mergai-tiškų svajonių, filosofinių minčių Noris jauną grožį, mintis ugdyti, pasaulį šviesinti Siela godžiai geria išpūdžius ir trokšta duoti daugiau kitiems Visa tai — pradžia, paki-limas, lyg stiebimasis į gyvenimą Pamatyti, koks jis didelis — Tokie buvo jos atsaky-mai į sužadėtinio laiškus, — švelnūs, drau-giški, su ilgesiu Bet ji dar nieko neatsiekė viena pati; mokėsi, tik mokėsi Naudojos namų pagalba ir šilima. Dabar — laikas grą-žinti skolą namams. Dar buvo jaunesnė sesuo, jai reikėjo padėti, tėvui palengvinti Ji ži-nojo, kas yra pareiga.

O gyvenimas šio apskrities miesto keitėsi. Kultūrinės veiklos, turgų erzelio — nebeuž-teko. Ėmė plisti politinė veikla: pogrindžiai, agitatoriai išjudino net ramiausius

O prie Laisvės statulos aidėjo karštos kal-bos: laisvą Lietuvą išsaugoti, pasauly karo de-besims kylant. Vieni grūmojo, kiti — laisvės, ramybės troško Jauna mokytoja visa tai išgyveno. Nerimo, rūpinos, rašė sužadėtinui; tačiau, buvo atsargi, niekur nesikišo: nežvan-gino ginklais, nei plojo liežuviu

Patylom kalbėdama, arba mąstydama ji baiminosi, kas atsitiks jos Lietuvai, nedidelei valstybei; bet niekad ji nesirūpino, kas gali atsitikti jai pačiai. Jautėsi mažu tautos nare-liu, niekam neužkliūvančiu. Ir, kai Lietuvą užgulė raudonos audros, nesišaukė sužadėti-nio globos; nes buvo daug darbų bei rūpesčių, bet jokios baimės dėl savo asmens. — —

Ir buvo baisiai nustebinta, kai ją viena iš “liaudies saugumo” įstaigų pašaukė tardymui. Jos gyvenimo filosofija buvo sumaišyta. Anks-čiau ji tikėjo, kad, jei niekam blogo nedaro, garsiai nepolitikuoja, tai negali niekam už-kliūt. — —

Per tardymus ji, deja, buvo apkaltinta, kaip liaudies priešas, kenkias tarybinei Lietuvai. Ji negalėjo patikėti Negalėjo sutikt su liki-mu Areštuota, varinėjama su kriminalis-tais, stumdoma, net mušama Ar ne sapnuoja? Ar tai nesveikas kliedėjimas? — Ne-gali tai būti tikrovė! Iš to būrio du žmogžu-džiai paleisti: esą, jie iš liaudies kilę. Smeto-nos nuskriausti O kiti, nekaltieji, kaip ir ji, tik pradėjusi darbą mokytoja, — varinė-jami surakintom rankom, tardomi iki nusil-pimo Ir, kilus gandai, būk vokiečiai pasi-ruošę karui, sustatyti prie sienos

Ji stovėjo nutirpusi Kaip ji Be teis-mo, be kaltės, — jau pasmerkta?

Šiurpuliai, tai svaigus abuojujamas, ir vėl —

baisi nuostaba, kad šiame tyliame apskrities mieste ją nužudys, į gimtas panemunes ne-beteks sugrįžti Kodėl čia, kur prasidėjo mokytojos pašaukimo žingsniai Spengė jos išvarginta galva. Kareivių ilgi šautuvai ir civi-lio pistoletas buvo pilnoj parengty, ištiesti į stovinčias prie sienos žmogystas. Bažnyčios bokšte nugaudė varpas, ir tada mūrus apsiautė tyla. Mūrus, šaltus sargybos veidus, šau-tuvų kiaurus galus Net medžiai nebeošė; jų šakos grasiai styrojo danguje

Tyla savaitėmis kaustė miestą; taip sakė naujai suimtas. Po masinių išvežimų areštai apstojo, bet žmonės buvo bailūs, sustingę, kaip po pirmo speigo žemė. Nutilo dainos, juokai, pašnekėsiai. Ir vaikai žaidė tylūs; net moksleiviai nesidžiaugė atostogom. —

Jai nebeteko atostogų parvažiuot; nors bu-vo sutarta, būtų jis pasitikęs. Tokia tyla! Da-bar ji stabdė savo širdies dūžius. Atrodė, visi girdi Tie žmonės tik laukė paskutinio įsa-kymo: šūvio nuteistiems

Jai švystelėjo mintis: ar kulkos didelės, ar labai sudraskys jos kūną Šventorių kilo paukščių būrys, linksmi suulbaudamas — Vėl tyla. Jos galvoje griozdėsi mintys, taip garsios, kaip ir širdies plakimas. Ji užmatė vieno kareivio virpančią ranką; bet jų akys buvo šaltos, veidai — lyg akmeniniai. Jie tik laukė ženklo Ji mėgino sutramdyt šir-dies dūžius, ir nutildyt mintis: nereikia, kad tie žmonės pajustų Giliai atsikvėpė, norė-jo melstis, bet nepajuto, kai vėl kartojo vien-tą žodį: “Viešpatie, Viešpatie”

Jie tik laukė ženklo Ir ženklas atėjo. — Kitas, kitos valios, naują likimą atnešęs.

Ėmė užti virš galvų lėktuvai. Visa, rodos, ištirpo. Nei garso, nei jausmo, tik lėktuvų ūžimas Pasieniu atslinko vienuolė, labai baltu galvos gobtuvu; blyškiom lūpom ji iš-tarė:

“Karas! Radio Sako, vokiečiai jau čia pat”

Vienas kareivių šūktelėjo rusiškai. Visi nu-leido šautuvus ir sparčiai sekė šūktelėjusį. Civilis apsidairė ir jau bėgo šventoriaus pa-sieniu. Jie, nuteistieji, stovėjo lyg apmirę. Kažkur spragsėjo, užė, ėmė blykčioti šviesos. Šventoriaus medžiai turtingu birželio žalumu apsidengė

Miestas — lyg susigūžė prie žemės: taip netikėtai užklupo antrojo didelio karo pirmoji diena. Alėjos medžiai siekėsi šakom ir šake-lėm, lyg rankom, bučiavosi lapais Tartum apverkdami nutolstančią laisvę, tartum siau-bingai žvelgdami į karo sprogstančias, ilgai neužgydomas žaizdas. — —

Mūriniai žydnamiai užsidarinėjo langus. Teismo rūmų stulpai švietė nublukusiu bal-tumu; to gražaus pastato, kuris buvo pavers-tas kalėjimu ir kankinimų vieta, kur buvo pergrūsta kaltų ir nekaltų kalinių. Dabar čia ir aplink buvo tylu, nes išsislapstė, lyg pelės, kankinami ir kankintojai Stovėjo tiesūs ir tylūs gotiškai bokštai, du kryžiai kėlė pirštus,

lyg pranašaudami, ar lyg kam grūmodami.

Ji paeidavo, vėl sustodavo. Nežinojo, kaip ir kur liko kiti, bet ji ėjo. Jos žvilgsnį valandėlei sulaukė kryžius virš bažnyčios. Kaip visa nuostabu! Ji gyva ir laisvai galėjo eiti. Ne, ji nebijojo aplink tratančių šuvių, nei kažkur sprogstančių bombų. Pašventory atrodė saugu, kai išlakstė saugumiečiai. Saugu savųjų prigludusiame mieste, kai ore ugniniaus šūviais pliekėsi svetimieji

Ji paeidavo ir sustodavo. Kažkas jai šaukė: slėpkis! Kažkas mojo, liepė eit namo, pasišalint — gyvybei pavojus Ji ėjo, kaip lunatikė. Smagu buvo just, kad laisva, kad gali eit, kur nori. Jai buvo viskas vistiek tą momentą. Juk tie, kurie ją areštavo ir kankino, išbėgiojo; čia turi būti aplink tik savo, pagaliau laisvi, kažkam šiurpiam sprogus

Frontui praūžus, — akli valdžios namų langai, durys užtrenktos, viduje — popieriai išbarstyti, ilgai krautos papkės ir knygos suverstos, nes karo sproginėjimai keitė žmones, kitokius į tas pačias kėdes, išvertė įstatymus, lyg rankoves, buvusį nusikaltėlį padarė teisėju, nekaltuosius surakino grandinėmis Svyravo aikštėj, prieš Laisvės paminklą, jauni kūnai, nesuskubę ir nebepajėgę laisvės apginti....

Taip keitėsi laikai. Ano sprogimo išgelbėta nuo mirties, ji džiaugėsi ir dirbo; nors tai buvo greit ištirpstančios laisvės minutės. Germanas irgi atsuko savo šautuvą į ūkininkus, į mokytojus, į jaunimą Ir grįžo vėl rusas, dar labiau karui liepsnojančiam, griaušančiam ramų miestą. Daugelis iškeliavo, savu noru ir priverstinai: negrįžtamai, žūstamai, nors.... vis su viltimi Ir ji išriedėjo, pro vagono pinučius žvelgdama į šviesią Lietuvos žvaigždę Išriedėjo nežinion, svetimon, šaltan šalin —

Ir visa, kas gražu, pasiliko mieste, kur ji pradėjo savo gyvenimo tikslą: auklėti. Visa pasiliko krašte, kur ji gimė ir augo, mokėsi, svajojo, mylėjo, švietė kitus; ir jos troškimas tebuvo vienas: kad žmonių sielos kiltų į gautiškai tiesius idealus, į grožio mėlynės ir spindulius, kad širdyse būtų broliška meilė, gėrio meilė ir pagarba gyvybei. Visa pasiliko sujaukta, ji turėjo išeiti Ar ji viena? — Daugelis mokytojų buvo išvežti į tolių tolius, niekad nesapnuotų kančių patirti

Išbuvo ji toje priverstinėje kelionėje daugelį metų. Sužadėtinis laukė jos iš Sibiro ir nebesulaukė. Jis vedė kitą mergaitę ir, gal būt, augina naujas kartas, tęstinumą tautos. Tęsiniai tautos stinga ir gerų mokytojų, nes visa juk sudarkyta, vadovėliai perrašyti, pakeistos vėliavos, nudažytos mokyklos, jaunimo rateliai Visa svetimų dvokų persisunkė Geraisiais mokytojais likę daugumoj — praeitis ir atsiminimai ilgiems laikams Praeitis, jei į ją įsižiūrima ir įsiklausoma Ne unijų, ne vergijų ir baudžiavų praeitis, ne germaniškų užmačių, bet pačios tautos atbudimo ir didelio kūrybinio veržlumo praeitis.

Grįžo, taip, slėpdama veidą, ji grįžo. Jau na, palyginus, senutė: baltais plaukais ir bal-

Minint autoriaus 70-tą gimtadienį (1907.II.2.)

Tolimas kaimas

BERN. BRAZDŽIONIS

Ne tolimas pasakų kaimas
Paskendo migloj pamažu —
Tėviškės liūdnas atslaimas
O buvo ten, buvo gražu!

Klegėjo pavasario gandras
Ant mūsų kaštano aukštai,
Žydėjo kaimynų levendros
Ir kvapūs alyvų žiedai.

Ak, spaudžia krūtinę ir plėšo
Tos lankos, ta žemės daina —
O gal jau, o gal negalėsiu
Sugrįžti —

Kaip vasaros saulė,
Sugrįžt —
Kaip sugrįžta diena

O gal tie pagojai žalieji
Jau niekad manęs nesulauks,
Kur buinūs tilvikai suskrieję
Per vasarą klykaus ir šauks

Gal ežero gimto širvėnos
Pakrančių balti ajarai
Šlamės per visas mėnesienas:
Ne viskas, ne viskas gerai

Ne pasakų tolimas kaimas
Paskendo migloj pamažu —
Tėviškės liūdnas atslaimas
O buvo ten, buvo gražu!

1928. I. 5.

tai kančių išskalauta siela. Grįžo, nes baisusis slėpinas jos dvasios nenugalėjo. Grįžo ji — gaivinti praeities, duoti priaugantiems stiprybės ir padėti svajoti laisvę tiems, kurie jos nepažino. Grįžo, kaip daugelis, suniokota sveikata, pražilusi Gal raudonieji norėjo paversti audonais, bet jie buvo amžiams išbalinti

Vos beatspėjau nuotraukoj sumenkusį, bet vis ta pačia šypsena veidą. — Taip, ji dirba. Visą gyvenimą — kaip bitelė. Gal pažeminta, nustumta, bet randa būdų — mokyti, padėti Turi ir silpnutį savo kūną išlaikyti, o, svarbiausia, dvasia nupult negali jos, nei jos mokinių. Tik dirbant kitiems, išaugama ir išauginama iki milžinų.

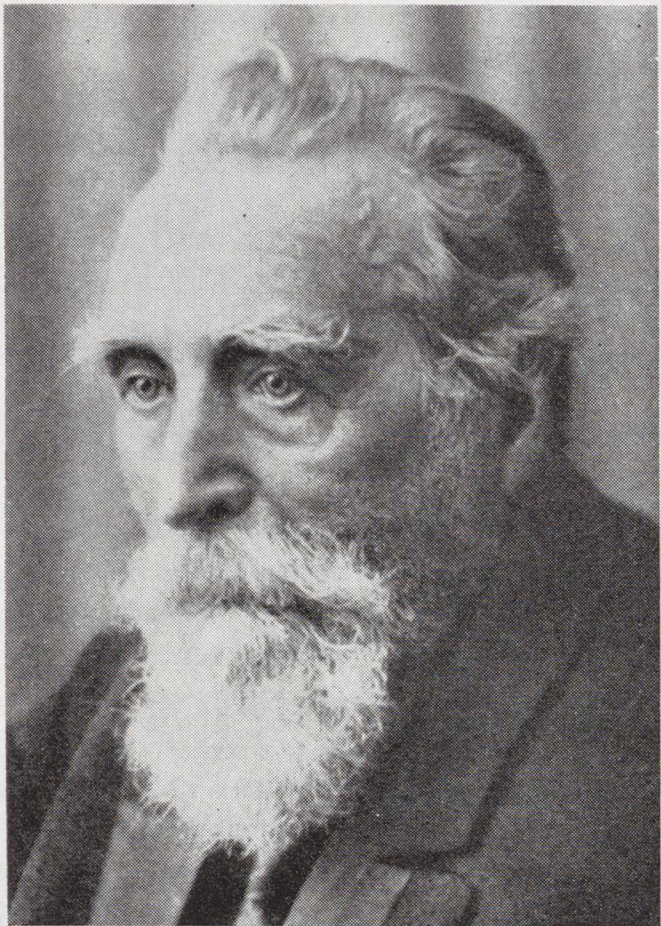
Šypsodama ji žvelgia į vakaruos nusileidžiančią saulę Jos darbotvarkė nesudėtinga: kukli vakarienė, rašomieji, pamokų planai, pasiruošimas, trumpas poilsis, kita diena, pamokos, mokinių smalsios akys ir imlios sielos Taip, ji dirba Kad praeitis su atėitim susitiktų

Foto A. Gulbinskas

Bernardas Brazdžionis,
literatūros vakare skaito ir interpretuoja savo
poeziją.

TAIP LIETUVA LAIDOJO DR. JONĄ BASANAVIČIŲ PRIEŠ 50 METŲ VILNIUJE

J. Basanavičius paskutiniaisiais gyvenimo metais.

Patriarch of Lithuanian National revival, Dr. J. Basanavičius (1851-1927) in his final years.

1976 lapkričio 23 lietuviškoji spauda tyliai atžymėjo dr. Jono Basanavičiaus gimimo 125 metų sukaktį.

Jis buvo pirmojo lietuviško laikraščio, Aušros steigėjas ir redaktorius, tautinio atgimimo pranašas, Vasario 16 Akto pirmasis signataras, Lietuvių Mokslo Draugijos steigėjas ir ilgametis jos pirmininkas, amžinosios lietuvių sostinės Vilniaus šventų teisių saugotojas, tautotyrininkas, tautosakos rinkėjas ir skelbėjas, daugelio knygų autorius ir t.t., už savo nuopelnus lietuvių tautai pavadintas tautos patriarchu.

1926 lapkričio 23 dr. J. Basanavičius šventė 75 metų amžiaus sukaktį. Lenkų okupuotame Vilniuje, Kaune ir kituose Lietuvos miestuose bei miesteliuose sukaktis buvo iškilmingai paminėta. Lietuviai ją minėjo ir Amerikoje, taip pat ir kituose kraštuose. Visa lietuviška spauda buvo pilna dr. J. Basanavičiaus darbų ir veiklos aprašymų. Respublikos prezidentas dr. Kazys Grinius, jį pagerbdamas, specialiu potvarkiu įsakė karo ligoninę vadinti jo vardu.

Dr. J. Basanavičius anuo metu buvo sveikas, pilnas energijos, žvalus ir nesi-skundė jokiais negalavimais. Atrodė, jog jis dar ilgesnį laiką bus mūsų tarpe.

1927 vasario 5 Lietuvių Mokslo Draugijos patalpose jis rinko medžiagą savo rašomai naujai knygai. Stovėdamas ant kėdės, slystelėjo ir krito ant grindų, skaudžiai sutrenkdamas šoną.

Vasario 7 dr. J. Basanavičius buvo paguldytas į Lietuvių ligoninę. Visą laiką

ligonis jautėsi gerai. Atrodė, kad palengva pasveiks.

Vasario 16, po vienuolikos dienų nuo susitrenkimo, dr. J. Basanavičius ėmė silpnėti ir skūstis dideliais skausmais šone. Tuoju pat buvo sušauktas gydytojų pasitarimas. Būdamas pilnoje sąmonėje, ligonis pareiškė paskutinę savo valią. Kartu tuo pat metu pasidžiaugė, kad kitais metais Lietuva švęsianti 10 nepriklausomybės metų. Sakėsi labai norįs tos sukakties sulaukti. Kunigas Viskanta išklaušė išpažinties ir suteikė jam paskutinį patepimą. Apie 6 val. vakaro ligonis ėmė silpnėti ir po 50 minučių, ištaręs "man silpna," mirė.

Žinia apie mirtį

Tuo pat metu Vilniaus lietuviai, susirinkę į Pirklių klubą, minėdami devynerių metų nepriklausomybės sukaktį, sustoję giedojo tautos himną. Baigus himną giedoti, turėjo prasidėti meninė dalis. Tačiau staiga į sceną išėjo dr. D. Alseika, laikinojo Vilniaus lietuvių komiteto pirmininkas, ir pranešė liūdną žinią: mirė dr. J. Basanavičius. Tuoju visa salė sustojo jo pagerbti. Ir tyliai tyliai išsiskirstė. Minėjimas buvo nutrauktas.

Vasario 17 per Daugpilį žinia apie dr. J. Basanavičiaus mirtį buvo perduota į Kauną. Ministerių kabinetas susirinko nepaprastam posėdžiui. Buvo nutarta paskelbti lietuvių tautai penkių dienų gedulą. Karininkai, valdininkai ir jų šeimos, studentai ir moksleiviai užsidėjo gedulo ženklus. Dr. J. Basanavičiaus vardo karo ligoninė paskelbė gedulą visam mėnesiui. Kan. J. Tumas-Vaižgantas per radiją kalbėjo apie jo didelius nuopelnus atstatant laisvą ir nepriklausomą Lietuvą.

Vasario 20 Lietuvių ligoninės salėj karstas su dr. J. Basanavičiaus palaikais buvo išstatytas visuomenei. Palaikai buvo perjuosti plačiu trispalviu kaspinu. Prie karsto stovėjo skautų garbės sargyba su vėliava, perrišta gedulo kaspinu.

Vasario 20 iš Kauno, laikinosios sostinės, į laidotuves atvyko Lietuvos vyriausybės ir lietuvių tautos delegacija. Ją sudarė Lietuvos universiteto rektorius prof. M. Biržiška, Kauno miesto burmistras Jonas Vileišis, kan. J. Tumas-Vaižgantas, prof. A. Janulaitis, pro. Z. Žemaitis, seimo atstovai dr. K. Jokantas, St. Kairys, Edv. Turauskas, studentų atstovybės pirmininkas stud. I. Čibiras, dr. J. Basanavičiaus brolio Vinco duktė I. Sereikienė, dabar gyvenanti Los Angeles mieste, Kauno operos solistai Vl. Grigaitienė ir Ant. Sodeika.

Vasario 20 d. karstas su dr. J. Basanavičiaus palaikais iškilmingai palydėtas į katedrą. Priekyje buvo nešami vainikai, ėjo choras, skautų sargyba su gedulo vėliava, kunigai, giminės ir lietuvių tautos delegacija su vilniečių lietuvių atstovais, po jų gausi vilniečių minia. Skautai, pirmą kartą viešai pasirodę, uniformuoti, su žibintais rankose, tvarkė eiseną. Karstas katedroje skendo vainikuose.

Gedulingos pamaldos

Vasario 21 Vilniuje buvo šalta diena: 23 laipsniai C šalčio. Tą dieną katedroje buvo aukojamos iškilmingos gedulingos

mišios, kurių metu giedojo solistai Vl. Grigaitienė ir Ant. Sodeika. Kartu pakaitomis giedojo Vilniaus mokinių choras.

J. Basanavičiaus kapas Vilniuje, Rasų kapinėse.

Final resting place of Dr. Jonas Basanavičius at the Rasai Cemetery in Vilnius.

Kun. prof. P. Kraujalis pasakė pamokslą lietuviškai ir lenkiškai apie dr. J. Basanavičiaus asmenį ir jo didelius darbus.

Kauno katedroj mišias aukėjo arkivyskupas metropolitas J. Skvireckas, o pamokslą pasakė prel. J. Mačiulis-Maironis, tautinio atgimimo dainius. Pamaldose dalyvavo prezidentas, ministrai, seimo nariai, aukšti karininkai, diplomatai ir visuomenė. Po pamaldų buvo iškilminga eiseną: visi žygiavo į Karo muziejų. Čia trumpą žodį tarė karo kapelionas kan. A. Sabaliauskas. Respublikos prezidentas padėjo vainiką prie dr. J. Basanavičiaus paminklo.

Seimas tą dieną turėjo iškilmingą posėdį dr. J. Basanavičiui pagerbti. Kalbėjo seimo pirmininkas Al. Stulginskis. Seimo nariai aktyviai dalyvavo pamaldose, eise-noje ir iškilmėse prie Karo muziejaus.

Kauno radijo stotis be pertraukos transliavo minėjimus, pamaldas ir eisenas visai Lietuvai, liūdinčiai savo didvyrio dr. J. Basanavičiaus.

Laidotuvių eiseną

Vasario 21 laidotuvių eiseną pajudėjo iš Vilniaus katedros Rasų kapinių link Priekyje kryžius su vėliavomis, per 70 vainikų, orkestras, kunigai ir mokyklos. Keturi kauniečiai ir keturi vilniečiai pasikeisdami nešė karstą. Iš abiejų pusių buvo skautų sargyba su žibintais. Paskui karstą ėjo giminės ir tūkstantinė minia. Gatvėje eiseną nusitęsė per kilometrą. Be to, gatvėse ant šaligatvių iš abiejų pusių stovėjo minios žmonių.

Dalyviai iš Rygos laidotuvių iškilmes nufilmavo. Vėliau filmas buvo rodomas visuose Lietuvos miestuose.

Visuose nepriklausomos Lietuvos miestuose ir miesteliuose visą dieną prie namų buvo iškeltos tautinės vėliavos, perrištos juodu kaspiniu. Skambėjo visų bažnyčių varpai. Judėjimas gatvėse buvo sustabdytas vienai minutei.

Prie duobės Rasų kapinėse 15 asmenų tarė atsisveikinimo žodį: 11 lietuvių, 2 lenkai, gudas ir žydas. Jautriai kalbėjo dr. D. Alseika, laikinojo Vilniaus lietuvių komiteto pirmininkas, prof. M. Biržiška, J. Vileišis ir kiti. Poetas Ksaveras Sakalauskas-Vanagėlis, atvykęs iš Varšuvos, skaitė savo eilėraščius, skirtus velioniui. Dar kalbėjo seimo atstovas dr. K. Jokantas ir stud. I. Čibiras. Jautriai atsisveikinimo žodį tarė ir Vilniaus skautų vadas skautininkas Pr. Žižmaras, vėliau Sibiro kankinys. Vilniaus studentų vardu kalbėjo studentas Rapolas Mackevičius. Kan. J. Tumas-Vaižgantas atsisveikino Amerikos lietuvių vardu.

Ant kapo sudėta per 70 vainikų; jų tarpe 25 nuo Vilniaus lietuviškų organizacijų, 20 iš nepriklausomos Lietuvos vyriausybės ir mokslo įstaigų, 5 nuo Amerikos lietuvių organizacijų.

Iškilmingos akademijos

Vasario 21 Apolono salėje akademiją suruošė Lietuvių Mokslo Draugija, kurią velionis įsteigė ir kuriai visą likusį gyvenimą vadovavo. Kalbėtojais kėlė dr. J. Basanavičiaus didelius nuopelnus lietuvių tautai. Poetai ir rašytojai skaitė jam skirtą savo kūrybą. Kauno operos solistai Vl. Grigaitienė ir A. Sodeika sudainavo kelias dainas, pritaikytas dienos nuotaikai. Mokytojo A. Krutulio choras sudainavęs kelias dainas, ėmė giedoti giesmę „Lietuviais esame mes gimę.“ Visa salė sustojo ir kartu griausmingai giedojo tą giesmę. Vos ją baigus, visa salė iškilmingai ir didingai sugiedojo lietuvių tautos himną.

Kauno valstybės teatre buvo iškilminga akademija, kurios metu kalbėjo seimo vice pirmininkas kun. M. Krupavičius. Be to, visur salėse ir mokyklose buvo minėjimai.

Pašto valdyba išleido pašto ženklus su dr. J. Basanavičiaus portretu juoduose rėmeliuose. Portreto autorius—dailininkas A. Varnas.

1929 vasario 16 Rasų kapinėse ant dr. J. Basanavičiaus kapo buvo pastatytas paminklas. Po šventinimo apeigų visi dalyviai sugiedojo lietuvių tautos himną. Lenkų okupacinė valdžia už himno giedojimą grasino nubausti K. Stašį, laikinojo Vilniaus lietuvių komiteto pirmininką.

—o—

Dr. J. Basanavičius mirė ir buvo palaidotas amžinoje Lietuvos sostinėje, kurį jis nepaprastai mylėjo. Mirė devintaisiais nepriklausomybės metais, Lietuvai švenčiant Vasario šešioliktąją, tuo visai sutapdamas su lietuvių tauta.

Dr. J. Basanavičiaus žmona Gabrielė Molytė, čekė, mirė 1889 vasario 16 Bulgarijoje, kur jis vertėsi medicinos praktika.

V. Prižgintas

DR. J. BASANA VIČIAUS

50 METŲ MIRTIES PROGA

Praeitą vasarą praslinko viena sukaiktis, kuri liko mūsų dar nepamirėta. Prieš 90 metų—1886 liepos mėn.—prūsų žemėje, Lietuvos pašonėje sustojo ėjusi „Aušra“, įžiebta dr. Jono Basanavičiaus, sukėlusio tautinį atgimimą, padėjusi iškovoti laisvę spausdinti lietuviškas knygas bei laikraščius ir nuvedusi Lietuvą į nepriklausomybę.

Dr. J. Basanavičius, tautinio atgimimo patriarchas, gyvendamas Vakarų Europoje, ėmė Tilžėje leisti pirmąjį lietuvišką laikraštį „Aušra“. Tai įvyko 1883 kovo mėn. Viso išėjo tik 40 numerių. Dr. Basanavičius redagavo tik patį pirmąjį numerį. Po jo redaktoriais buvo J. Mikšas, J. Šliupas, M. Jankus ir J. Andžiulaitis. Perleides radagavimą jaunesniems, dr. J. Basanavičius, tuo metu būdamas tik 32 m. amžiaus ir toliau „Aušroje“ bendradarbiavo ir teikė patarimus.

Lituanistas dr. Domas Velička, Chicago Pedagoginio Lituanistinio Instituto direktorius, literatūrinėje knygoje rašo: „Aušra“ ėjo ligi 1886 m. liepos mėnesio. Iš viso išėjo 40 numerių, sujungtų į 29 sąsiuvinius. Ji buvo nedidelio formato, knygelės formos mėnesinis laikraštis. Kaip ir kitus draudžiamuosius leidinius, taip ir „Aušra“ per sieną nešė ir platino knygnešiai.

„Iš prenumeratos mokesčių „Aušra“ išsilaikyti negalėjo. Pinigais ją nuolatos rėmė M. Jankus, I. Mikšas, M. Šernius, A. Višteliauskas-Vištelis, J. Basanavičius. Pašlijus piniginiam reikalui, bankrutavo Mikšo spaustuvė, ir „Aušra“ turėjo sustoti.“

„Nors „Aušra“ ir neilgai ėjo, tačiau lietuvių tautos gyvenime ji suvaidino labai didelį vaidmenį. „Aušros“ tikslas buvo parodyti, kas jie buvo praeityje, kokioje priespaudoje gyvena dabar, kokia galėtų būti ateitis“ (Lietuvių literatūra II d., Chicago, 1961 m., 384 psl.)

Kun. V. Bagdanavičius, M.I.C., studijoje „Svarbiausieji spaudos draudimo tarpsniai“, samprotavo:

„Spaudos draudimo laikotarpyje galima pastebėti vieną labai ryškų posūkį...

Tas posūkis yra laikraščio „Aušros“ atsiradimas 1883 m. Laikraštis „Aušra“ buvo ženklas naujo visuomeninio sąjūdžio, pasireiškusio labai turtinga ir įvairia dvasia, apėmusio plačius tautos sluoksnius ir privedusio prie spaudos draudimo atšaukimo. Dėl to „Aušros“ laikotarpis yra savotiškas spaudos draudimo epochos tarpsnis, kuris tiek savo veikėjais, tiek dvasia, tiek veikimo priemonėmis ryškiai skiriasi nuo ankstyvesnio spaudos draudimo laikotarpio. „Aušros“ laikotarpio veikėjai buvo nauja, iš liaudies kilusi daugiausiai pasauliečių šviesuolių karta. Veikimo dvasia buvo ne vien kultūrinis ir religinis tautos auklėjimas, bet ir visuomeninis, ekonominis bei politinis jos telkimas bei organizavimas. Kovai už tautos laisvę priemonė čia buvo jau ne apysakų knygelė ar maldaknygė, bet laikraštis ir publicistinis straipsnis.“ (Kovos metai dėl savosios spaudos, Chicago, 1957 m., 11-12 psl.)

Aušrininkas Mikalojus Katkus, (1852-1944) parašęs knygą „Balanos gaidynė“, apie dr. J. Basanavičių ir laikraštį „Aušra“ yra palikęs pluoštą gražių atsiminimų, kuriuose rašo:

„Pasklido pirmas „Aušros“ numeris po visą lietuvių srietą, po Rusiją, Sibirą, Ameriką ir visur, elektrizuodamas galvonesnius lietuvius. Vincas Kudirka, tarnavęs iki tol lenkų literatūrai, įsiverkė į valias, įsikniaupęs į pagalbę atsisakė nuo lenkystės, prisiekė ir susižiedavo su lietuvių kalba ir raštu. Kitas čiulpte iščiulpęs visą knygelę ir kiekvieną jos žodį. Knygelė, vaiksčiodama per rankas, susidėvėjo, nuplyšo, pavirto į vos besilaikantį daiktą, skuduriuką. Ypač stebėjomės, gavę draudžiamąjį dalyką per paštą. Visa ta naujnybė, sukrėtusi lietuvių sielas, buvo surišta su Jono Basanavičiaus vardu. Žadinama Lietuva pakirdo, stojo į kovą su savo dvasios engėjais dėl savo vardo ir tiesų. Kovoje klumpa atskiri asmens, klumpa ištisos organizuotos eilės, į jų vietą stoja nauji karžygiai, naujos eilės kova eina savaime, gaivališkai, be vado.“ (Raštai, Vilnius, 1965 m., 385-386 psl.)

Ryškūs katalikiškosios Lietuvos patriarchas vysk. P. Bučys apie 1883 m. prisiminė:

„... tais metais baigiau pradžios mokyklą Slavikuose ir įstojau į gimnaziją Marijampolėje.“

Dr. J. Basanavičius pašto ženkuose: 1. Skelbia Lietuvos nepriklausomybės aktą; 2. jo mirties proga p. ženklas su gedulo rėmeliais.

• Dr. J. Basanavičius reflected in Lithuanian philately: 1. Proclaiming the Declaration of Lithuania's Independence; 2. The obituary commemorative stamp (dec. Feb. 16, 1927).

„... tais metais parėjo laikraštis lietuviškomis raidėmis. Tai buvo „Aušra.“ Ją iš Prūsų parsinešė mano dėdė Petras. Neatsimenu, kokis tada buvo šventadienis, bet dar aiškiai matau, kaip visi mūsų namiškiai: senieji tėvukas su močiute, manieji tėvas su motina, minėtasis dėdė Petras, du samdytieji vyrai, vienas pusbernis, dvi tarnaitės, piemuo ir piemenė, pagaliau mes, šeimininkų vaikai, apspitome stalą, už kurio sėdėdamas dėdė Petras skaitė „Aušrą.“ Visi gėrėjosi, jokių priekaištų būti negalėjo; juk ir raidės tame laikraštyje buvo tokios, kaip maldaknygės. Kaip buvo vėliau, man išvažiavus į Marijampolę, pats nemačiau, bet, grįžęs Kalėdom į tėviškę, jau aš skaičiau „Aušrą“ visiem.“ (Atsiminimai I d., 1966 m., Chicago, 302 psl.).

Dr. Vincas Kudirka, laikraščio „Varpas“ įsteigėjas ir redaktorius, savo atsiminimų istorijoje pasakojo:

„... patekau į M. gimnaziją (Lietuvoj) tuo laiku, kai jau mokslo įstaigose buvo vieton lenkiškos įvesta priverstina maskoliška kalba, bet dar išibėgėjusi lenkų šlėktiška dvasia negalėjo susilaikyti, apsiaubdama ir kiekvieną lietuvių, patekusį į gimnaziją. Vos spėjau apsilvilti mėlyną mundieraitę su baltais sagučiais ir susimaišiau su draugais mokiniiais, pajutau, kad mano dvasioje kažin kas dedasi. Kas dedasi, numanyti ir išreikšti negalėjau, tik jaučiau, kad man gėda atsiminti, kuo aš buvau, o ypač bauginau, kad draugai nepatirtų, jog už moku *lietuviškai*. Tas dalykas galėjo mane išduoti artojo sūnum esant. Žinoma, išlikimo instinktas liepė man niekad neatsiliepti lietuviškai ir saugotis, idant niekas nepamatytų, kad mano tėvas dėvi sermėginę ir moka tik lietuviškai. Dėl to stengiausi kalbėti, nors blo-

gai, bet lenkiškai, o nuo tėvų ir giminių, kurie atvažiuodavo aplankyti, šalindavausi iš tolo, jeigu tik pastebėdavau, kad kas draugų ar ponų mato; kalbėdavau su jais ramiau tik pasislėpęs kur užkampyje. Taipau, mat, *lenku* ir kartu *ponu*—tekau lenkiškai dvasiai. Šiandien, žiūrėdamas į anas seniai prabėgusias valandas, įsitikinu: 1) kaip baisiai kenkia dvasinei žmogaus puisei, jeigu jis išsineria, per šiočas ar tokias pažintis, iš savo tautybės lukšto ir patenka prazudančiai svetimos tautos įtakai ir 2) kaip galingas tautybės pagrindas—gimtoji kalba...“

Vasarai parvažiavau iš universiteto į Lietuvą. Vienas kunigas man pasakojo, kad išeisias *lietuviškas* laikraštis, parodė man savo *lietuviškai* rašytus eilėraščius ir Basanavičiaus laišką apie aną laikraštį.

„Po to, ar į pusmetį, gavau pirmąjį „Aušros“ numerį. Žiūriu, pirmame puslapy stovi Basanavičius. „Pranašas“—pagalvojau tada apie Basanavičių „*jau lietuviškai*.“ Ėmiau skubiai vartyti „Aušrą“ ir... neatmenu jau visko, kas paskiau su manimi darėsi... Tiek pamenu, kad atsi stojau, nuleidau galvą, nedrįsdamas pakelti akių į sienas mano kambarėlio... rodos, girdėjau Lietuvos balsą, sykiu apkalbinantį, sykiu ir atleidžiantį: o tu, paklydėli, kur iki šiol buvai? Paskui pasidarė man taip graudu, kad apsikniaubęs ant stalo apsiverkiau. Gaila man buvo tų valandų, kurios negražinamai išbrauktos tapo iš mano gyvenimo, kaip lietuvių, ir gaila, kad tai ilgai buvau apgailėtimu pagėdėlius. Pajutau save didžiu, galingu: „*pasi-jutau lietuviu esąs*...“ (Vincas Kudirkos Raštai, leidykla „Tremtis“, 1953 m., 302-4 psl.).

Lituanistas dr. Domas Velička savo literatūrinėje studijoje rašė: „Aušra“ aplink

save buvo subūrusi per 70 bendradarbių. Tai daugiausia po baudžios panaikinimo mokslus ėję ūkininkai ir iš dalies dvarininkų vaikai: aukštųjų mokyklų studentai, Šiaulių, Marijampolės gimnazijų mokiniai, kunigai ir klerikai, vienas kitas inžinierius, gydytojas. (Lietuvių literatūra II d., 389 psl.).

Gražiausias mūsų jaunimas stojo kaip vienas talkininkauti „Aušrai“ ir bendradarbiauti šiame pirmame laikraštyje. Vargu ar „Aušra“ būtų atlikusi tą užduotį lietuvių tautoje, jeigu joje nebūtų buvę žalio jaunimo?

„Aušros“ pasirodymo metu šie jaunuoliai buvo 19 m. amžiaus: J. Andziulaitis, (paskutinis „Aušros“ red.), L. Beržanskis, St. Česna, J. Kaukas, J. Kriaučiūnas, A. Kriščiukaitis, L. Malinauskaitė (vėliau Šliupienė), P. Leonas, M. Kuprevičius, A. Vilkutaitis, P. Radzvičkas, I. Sopara; 20 m. amžiaus: Pr. Mašiotas, B. Matusevičius, K. Sakalauskas, E. Nonevičius, A. Olševskis, P. Bendorius; 21 m. amžiaus: J. Beržauskis, J. Mačiulis-Maironis, J. Mikšas, V. Zubovas, L. Sketeris, S. Stakelė, J. Januškevičius, J. Kačergis; 22 m. amžiaus: G. Petkevičaitė-Bitė, J. Šliupas, J. Paukštis, A. Baranauskas, V. Basanavičius, K. Voska; 23 m. amžiaus: A. Dambrauskas-Jakštas, J. Jablonskis, P. Hatulionis, J. Spudulis, J. Gaidamavičius-Gaidys, D. Tumėnas; 24 m. amžiaus: J. Adomaitis-Šernas, A. Sketeris, St. Šliupas, Angrabaitis; 25 m. amžiaus: M. Jankus, dr. V. Kudirka, K. Prapuolenis, J. Lideikis, J. Rugys; 26 m. amžiaus: J. Jesiulaitis, M. Stankevičius; 27 m. amžiaus: A. Vileišis, L. Didžiulienė-Nitaitė, E. Volteris, A. Buivydas, J. Ambrozaitis, J. Čerkaskas-Čerka, J. Lapinas; 28 m. amžiaus: J. Ambroziejus, J. Bulota, J. Kairiukštis, V. Palukaitis, J. Aleksa, K. Bukaveckas; 29 m. amžiaus: A. Burba, A. Laukutis, J. Kimantas, A. Žeimavičius, kun. A. Miežinis; 30 m. amžiaus: P. Arminas, T. Astrauskas, J. Burba; 31 m. amžiaus: M. Katkus, T. Daugirdas, G. Lansbergis.

V. Prižgintas

N. 1.

AUSZRA,

Laikraštis iszleidziamas

per

Dra. Bassanawicziu.

„Auszra“ lasinis Ragainej 30 koczno mienis formate knygales arkuzines to 4 ruzincios 16 lakazta.
Preke: ant metu arba 12 N. 2 Mk. = 1 rub.
ant 1/2 metu arba 6 N. 1 Mk. = 30 kap.
ant 1/4 metu arba 3 N. 50 Pl. = 45 kap.

Apgarsnimas spaudstowej „Auszros“ primami knasztujs uz kuzus pusias dalis eluta pe 30 Pl. = 10 kap.

Apsimeituti galime „Auszra“ prie wizu wos riez pusta am. 10 majas etc m.

Ragainej, Kowinis 1883
Del redakcijos atsiliepia J. Mikšas Ragainej
Spaudstowe Albano & Kibelkos

Pirmasis lietuviškas laikraštis „Aušra,“ leistas dr. J. Basanavičiaus, sukėlė tautinį atgimimą ir nuvedė tautą į laisvę.

The first Lithuanian newspaper, „Aušra,“ the herald of national renaissance, published by Dr. J. Basanavičius,

Tegul meilė Lietuvos
Dega mūsų širdyse,
Vardan tos Lietuvos
Vienybė težydi!
V. Kudirka

A U Š R A Nr. 1/40

N u m e r y j o:

Pirmieji „Aušros“ spinduliai.
Tarptautiniame tribunole.
Vysk. M. Valančiaus 100 m. mirties
jubiliejus.
Gyventi be molo.

1975 m. spalio

Naujoji „Aušra,“ pradėta leisti 1975 m. pavergtoje Lietuvoje, reikalauja rusų komunistų pasitraukti iš lietuviškų žemių.

A new „Aušra“ that appeared in occupied Lithuania in 1975, presses communist adherents to leave the country.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Muzikos žinios, nr. 4 (211). Red. A. Kačanauskas. Leidžia Amerikos Lietuvių Vargonininkų-Muzikų Sąjunga. Atskiro nr. kaina \$1,25,

Sėja. Tautinės demokratinės minties žurnalas. 1976, Nr. 2(133), XXIV metai. Leidžia Varpininkų leidinių fondas. Red. L. Šmulskštys. 96 psl. Atsk. nr. kaina \$2.

Naujoji Viltis. Politikos ir kultūros žurnalas. 1976, Nr. 9. Red. kolegija: Dr. J. Balys (pirm.), A. Laičūnas ir dr. Br. Nemickas. Leidėjas: Liet. Stud. Tautininkų Korp. Neo-Lithuania ir Am. Liet. Tautinė Sąjunga. 128 psl. Atsk. nr. — \$3.50

KAIP I-AS PĖSTININKŲ PULKAS ATNEŠĖ ANYKŠTIEČIAMS NEPRIKLAUSOMYBĘ

Apie Lietuvos nepriklausomybę Anykščių šilelio padangės gyventojai sužinojo 1918 m. kovo mėnesį, bet pačią tą Nepriklausomybę atnešė jiems 1919 met. gegužės mėn. 19 dieną pirmas pėstininkų D.L.K. Gedimino pulkas, tada dar stačiai vadinęsis Pirmas Lietuvių Pulkas.

Tai buvo graži pavasario diena, gegužės mėnesio diena: išsprogę medžiai, žydėjo sodai, žaliavo pievos, laukuose giedojo vieversiai ir kas gyvas stiebėsi į saulę.

Pernakt kažkur už Kavarsko apie Radiškius griaudė patrankos ir žaibavo dangus, Bet kieno tas patrankos, kas varė lauk iš Lietuvos bolševikus, anykštiečiai tikrai nežinojo, Vieni kalbėjo, kad tai patys lietuviai, kiti—kad vokiečiai, vėl sklido tokių gandų, kad lenkai. Į rytą patrankos nutilo, bet užtat aiškiai jau kažkur paliai patį Kavarskį sutratėjo kulkosvaidžiai ir suspragėjo šautuvai.

Anykščių revkomis pernakt gabeno iš miestelio rekvizuotus grūdus, bet išgirdęs šautuvų ir kulkosvydžių bylą, pabėgo. Nesilaikęs Anykščiuose, perėjo per miestelį ir raudonarmiečių būrys...

Tik štai atlėkė nuo Anykščių šilelio viena granata, kita, trečia, ketvirta... ir šen ir ten miestely ir už upės iškilo aukštyn dūmų ir smėlio stulpai.

Tai lietuviai, lietuviai—sujudo anykštiečiai.

—Tai mūsiškiai! Mūsiškiai bolševikus krapšto,—džiaugėsi visi ir žiūrėjo į tą pusę, iš kur skrido granatos.

Viena granata sprogo vidury miestelio ant griūvėsių, kita pataikė į bažnyčios sieną, bet anykštiečiai nė nemanė bėgti nuo savųjų granatų ir lįsti į rūsius...

Ties bažnyčia susirinko žmonių būrelis, apspito kažkokią moteriškę.

—Mielojį gal girdėjai nuo ko?

—Negi, pati savo akimis mačiau... nors mane čia tuoj...

—Lietuviškai?

—Visi lietuviškai... ir kadgi gražiai kalba—kaip iš rašto.

—O daug?

—Net laukai mėlynai!

—Tai gal vokiečiai?

—Taigi, ir aš sakau—gal vokiečiai.

—Negi, va, nori kryželių pabučiuosiu... Pati savo akimis mačiau. Sako, visi suvalkiečiai.

—Ir vyresnybė lietuviškai?

—Lietuviškai. Kurie raiti ant arklių, kiti taip pėsti, ir visų arkliukas kaktoj.

Taraldis užsoko ant arklio ir zovada nujojo į šilėlį sužinoti, kas,—savieji, ar nauji okupantai. Išlindo iš savo trabelės ir senelis Baltrus. Baltrus tai Anykščių patrijarkas. Jo pavardė Jucius. Rusų su turkais kare jį sužeidė į koją, ir užtai jis gaudavo iš caro valdžios 120 rublių per metus pensijos. Už tuos pinigus jis pasistatė sau namelį, pabuvojęs Šiluvoj, Čenstakavoj, nepraleisdavo nei vieno Kalvarijų Vilniuje ir net aplankė šventąją žemę ir šven-

tą miestą Jeruzalę.

Per visą savo amžių jis buvo karštas lietuvis, slapta mokė skaityti ir rašyti vaikus ir visuomet skaitė uždraustas ir neuždraustas lietuviškas knygas.

Kaip šventai tikėjo jis Dievą, taip tvirtai laukė, kad, subyrėjus maskolių valstybei, Lietuva liks nepriklausoma ir turės savąjį karalių, savo vyriausybę, savo "žalnierius"... Tą paslaptinę mintį jis įkvėpė ir man, dar kada aš pas jį mokiaus skaityti a, b, c...

Ir štai jo tikėjimas jo neapgavo: dar valandėlė—ir jis ant savo gyvenimo slenksčio pamatys Lietuvos kareivius, Lietuvos vyriausybę... Kad tai ateina lietuviai, jie nė kiek neabejojo ir nieko neklausė: jis tik kėlė akis į dangų, ir jo lūpos kažką šnibždėjo...

—Taraldis... Taraldis atjojo... Taraldis,—vėl sujudo anykštiečiai ir visi puolė prie Taraldžio.

—Nu ką, savi... Lietuviai?... Greičiau sakyk!...

—Paliokai,—vos ištare Taraldis, nušokęs nuo arklio —Paliokai: pats savo akimis mačiau.

—Legijoninkai?

—Legijoninkai... Visi sujudo pas Brazauską arbatos gerti.

—Pasigriebk tu su savo lietuviais... Visai jau nebetoli... Antanuk, greičiau vesk arklius krūmuosna.

Nepaėjo ir minutė, kaip bažnyčios aikštė ištuštėjo, tik prieš bažnyčios duris stovėjo be kepurės senelis Baltrus ir meldėsi. Jis meldėsi ir prašė Dievo, kad Viešpats prailgintų jam gyvenimą ir suteiktų laimę, paskutinę laimę—savo akimis pamatyti Lietuvos "žalnierius," Lietuvos vyriausybę. Tegul dabar ateina lenkai, bet ateis ir lietuviai,—galvojo jis.

Tuo tarpu, kai išsiskirstė lietuviai panamišiais, atgijo lenkpalaikiai, dėvėję lietuvių kaukę.

Tik staiga:

"a-a-a-a-ar nuneši mani jauną per pusantros valandėlės šimtą mylių?..."

Ir iš Anykščių šilelio išsipylė dainuodamas pėstininkų būrys.

Pryšaky jojo vyresnybė. Viena vora, atkišusi prieš save šautuvus, traukė per Anykščių "kalnus keltuotus, pakalnes nuplikusias," kiti ėjo nuo Kepurkalnio į Užupiečius.

Senelis patrijarkas puolė ant kelių jis sulaukė! Pasidarė maišinys...

—Valio lietuviai! pirma sušuko Aviža.

Valio!... Valio!—jam pritarė visi ir visi paspringo ašaromis... O kai pėstininkai suėjo į Jurzdiką, dabartinę Kauno gatvę... bet aš čia neapsiimu aprašyti—tam permenki man gabumai. Pasakysiu tik tiek, kad viską, ką turėjo mergelės lelijėlės ir geraširdės moterelės gardesnio—viską nešė ir vaišino pirmuosius Lietuvos dobilėlius kareivėlius. Ne tik vaišino, bet ir tolimesnei kelionei įdėjo. O kai kareivėliai pagal savo vyresnybės įsakymą norėjo atsilyginti, jos tik kvatojosi ir daugiau į jų kišenes kimšo. Senelis Baltrus verkė, kaip mažas. O kai jam parodė prajojantį pro šalį patį vyriausiąjį pulko vadą Ladygą, jis jį peržengnojo, laimindamas tolimiesiems žygiams.

Brangi buvo anykštiečiams ta 1919 gegužės 19 d. Ir ilgai ilgai apie ją tėvai vaikams, seneliai vaikiečiams pasakos ir minės vadus ir žygius, kaip tų, kurie čionai įrašyti šioje gražioje knygoje, taip ir tų, kurie niekur neįrašyti ir kai vieno ir kito seniai jau nebebus šiame pasaulyje.

A. Žukauskas-Vienuois

Buvusis karo korespondentas

SEKANTI EUROPOS STUDIJŲ SAVAITĖ

D. BRITANIJOJE

Europos lietuviškoji Studijų Savaitė, kuri kasmet per pastaruosius 23 metus buvo ruošinama viename iš Vak. Europos kraštų, 1977 metų vasarą įvyks Anglijoje. Ji prasidės sekmadienį, liepos 31 d., ir tęsis ligi sekančio sekmadienio. Joje dalyvaus netik D. Britanijos lietuviai ir lietuvės, bet taip pat atvykę iš kontinento kraštų ir iš užjūrio. Jai vieta parinkta prie pat Londono, pakeliui į Windsorą, seną D. Britanijos karalių pilį, kur ir dabartinė karalienė praleidžia vasaros mėnesius. Tą vietą anko tūkstančiai turistų, kurie domisi Anglijos praeitimi ir nori pasigrožėti šio krašto gamta.

Turizmo sezono metu per Angliją pravažiuoja šimtai lietuvių, kurie iš Amerikos kontinento ar Australijos atvyksta į Europą. Manoma, kad ateinančiais metais jie pasinaudos proga susipažinti su Europos lietuviais, apie kuriuos gal girdėjo tik iš spaudos. Studijų savaitėje jie galės pasiklausti įdomių paskaitų lietuviškomis temomis ir kartu su europiečiais padiskutuoti mūsų problemas.

Studijų Savaitės dalyviai bus apgyvendinti studentų bendrabutyje, todėl atostogos Anglijoje kainuos labai pigiai: vienam asmeniui patogus kambarys su maistu per savaitę kainuos tik 112 JAV dolerių, studentams — 100 dol.

Savaitės metu bus apie 12 paskaitų, kurias skaitys įvairių sričių žinovai, pakviesti iš Europos ir užjūrio. Po paskaitų bus diskusijos. Numatytas laisvalaikis, per kurį pageidaujantiems bus suruoštos ekskursijos po Londoną ir apylinkes, Windsorą, Oxfordą, aplankant ir D. Britanijos lietuvių sukurtus centrus: Lietuvių Namus Londone ir Lietuvių Sodybą pietinėje Anglijoje.

Suvažiavus iš įvairių kraštų mūsų literatams, numatoma suruošti literatūros vakarą.

Vakarais bus jaunimo pasilinksminimai.

Norintieji dalyvauti Studijų Savaitėje platesnių informacijų gali gauti iš: Studijų Savaitės Rengti Komitetas, Lithuanian House, 2, Ladbroke Gardens, London, W11 2PT, England.

Vietų skaičius yra ribotas, todėl patariama užsiregistruoti neatidėliojant.

Didž. Britanijos Lietuvių S-gos inf.

E. Sevela, **Truth is for Strangers. A Novel About a Soviet Poet.** Translated from the Russian by Antonina W. Bouis. Doubleday & Co., Inc. 1976. 210 p. Kietais viršeliais. Kaina \$6.95.

Red. prierasas. LD knygynas yra užsakęs šio romano tam tikrą kiekį egz. platinimui; užeikite į LD knygyną arba kreipkitės laišku.

M. Pečkauskaitė — 1877-1930.

RAŠYTOJA MARIJA PEČKAUSKAITĖ (ŠATRIJOS RAGANA)

Marija Pečkauskaitė — neužmirštama Lietuvos rašytoja, pedagogė, humanistė. Žemaitijos bajorų kilmės, iš lenkiškos kultūros savomis pastangomis palinkusi į lietuvių kultūrą ir į sąmoningą patriotinę veiklą. Nors vaikystėje kalbėjusi lenkiškai, savu noru išmoko gražios lietuvių kalbos ir tada visą gyvenimą ją puoselėjo — daug skaitydama ir daug rašydama.

Marija buvo švelnios ir labai humaniškos prigimties. Labiau pažinusi lietuvių liaudies vargus, visiškai palinko į globojimą našlaičių, tamsių vargdienių, į švietimą ir auklėjimą Žemaitijos jaunimo.

Ji yra išvertusi į lietuvių kalbą didžiojo šveicarų pedagogo Foersterio raštus. Tačiau daugiausia Lietuvos jaunimui gero padarė savo raštais, trumpesnėmis ir ilgesnėmis apysakomis. Jos raštų susidaro apie šešetą tomų, nors rašyti pradėjo vėlai, o mirė dėl silpnos sveikatos gana jauna.

Kas iš Lietuvos besimokslinančio jaunimo nežinotų apie Šatrijos Raganos idealią, svajotoją "mamatę" iš jos apysakos-romano "Sename dvare"? Ir kas nesižavėjo idealia meile ir idealia veikla savai tėvynei jos dienoraštinė apysakoj "Viktutė"? Ir "Vincas Stonis", ir "Mėlynoji mergelė", ir kiti Marijos Pečkauskaitės raštai daugeliui mūsų jaunimo, augusio nepriklausomoje Lietuvoje, padėjo susiformuoti idealią pasaulėžiūrą. Jos raštai nebuvo užmiršti ir tremties lietuviškoje mokykloje. Žymesnieji leisti naujomis laidomis, nagrinėti literatūros pamokose, skaityti chrestomatijose. Atsimenama ji dabar ir tėvynėje — jos raštų išleista pora tomų. Nors pristatoma ji iš "tarybinio" taško, bet humanistinis ir lietuviškai patriotinis aspektas nenuneigiamas. Jos šimtojo gimtadienio proga prisimenama Pečkauskaitė ir išėivijoje. Mokyklinėse jaunimo programose sustiprinus žvilgs-

1977 METŲ SUKAKTUVININKAI LIETUVIŲ DAILĖJE

Surinko C. V. Baltramaitis

Pastaba: Čia minimi tik mirusieji ar laisvame pasauly gyvenantieji; dailininkų sukaktuvininkų sąrašas okupuotoj Lietuvoj bus paskelbtas atskirai.

Skaičiai sklausteliuose nurodo sukakties metų skaičių.

C. V. B.

- AKSTINAS, Juozas (15), miręs 1962 m. liepos 19 d. Tapytojas, grafikas, aktorius, teatro dekoratorius. Gimęs 1922 m. ar 1924.
- ALCHIMAVIČIUS, Kazimieras (60), m. 1917 m. Varšuvoje. Tapytojas lietuvių praeities įvykių. G. 1840 m.
- ANDRIUŠIS, Viktoras (10), m. 1967 m. kovo 27 d. Bostone. Teatro dekoratorius. G. 1908 m. sausio 10 d.
- ANTOKOLSKIS, Morkus (75), m. 1902 m. birželio 26 d. Petrapilyje. Skulptorius. G. 1843 m. lapkričio 21 d. Vilniuje.
- ARLAUSKAS, Romanas (60), g. 1917 m. Architektas.
- BAKŠA (BOKSA, BOXA), Paulius (250), m. 1627 m. rugsėjo 4 d. Jėzuitas, architektas — projektavo Vilniaus Universiteto rūmus ir bažnyčias. Pirmasis Lietuvos Jėzuitų provinciolas. G. 1552 m.
- BARAUSKAS, Anupras (75), g. 1902 m. Tapytojas. Mirė 1948 m. lapkričio 14 d. Chicagoje.
- BARZDYS, Kazys (25), m. 1952 m. Plungėje. Liaudies paminklų ir figūrų skulptorius. G. 1867 m.
- BRAKAS, Adomas (25), m. 1952 m. kovo 3 d. Sibire. Grafikas, tapytojas, vienas žymiausių Mažosios Lietuvos veikėjų ir kultūrininkų. G. 1886 m. balandžio 6 d.
- BURAČAS, Balys (5), m. 1972 m. liepos 28 d. Kraštotyrininkas. G. 1897 m. sausio 18.
- ČIBAS, Daumantas (70), g. 1907 m. rugsėjo 20 d. Medžio drožėjas, fotografas.
- DAUGIRDAS, Tadas (125), g. 1852 m. vasario 27 d. Tapytojas, archeologas, etnografas, Kauno Muziejaus steigėjas. Miręs 1919 m. lapkričio 1 d.
- DOBUŽINSKIS, Mstislavas (20), mirė 1957 m. lapkričio 20 d. Tapytojas, teatro dekoratorius. G. 1875 m.
- DZIEKONSKI, Josef Pijusz (50), m. 1927. Lenkų architektas. Restauravo Vilniaus Šv. Onos bažnyčią; projektavo Želvos bažnyčią.
- GAPUTYTĖ, Elena (50), g. 1927 m. kovo 21 d. Tapytoja, skulptorė. Gyvena Anglijoje.
- GILVYDIS, Jurgis (75), g. 1902 m. gruodžio 17 d. Piešėjas, filmuotojas. Gyvena Argentinoje.
- GRĖBLIŪNAS, Balys (70), g. 1907 m. Gyveno Australijoje. Mirė 1963 m.
- GRINIUS, Jonas (75), g. 1902 m. vasario 21 d. Meno ir literatūros teoretikas ir kritikas. Gyvena Vokietijoje.
- JANUŠAS, Česlovas (70), g. 1907 m. liepos 18 d. Tapytojas, teatro dekoratorius. Gy-

ni į šios rašytojos kūryboje skleidžiamus idealus, daug dvasinės atgaivos ir moralinio stiprumo pasisemtų ir mūsų dabartinis jaunimas, neretai besiblaškęs, ieškodamas sau idėjų ir gyvenimo kelių (A. R.)

- vena Ozone Park, N. Y.
- JATUŽIS, Kazys (10), m. 1967 m. gruodžio 16 d. Waterbury, Conn. Grafikas, teatro dekoratorius.
- JASĖNAS, Kazimieras, mons. (110), g. 1867 m. Meno istorikas. Mirė 1954 m.
- JEZERSKAS, Kostas (60), g. 1917 m. birželio 2 d. Teatro dekoratorius, grafikas.
- JUKNAITĖ - LAURINAVIČIENĖ, Marija (60), g. 1917 m. birželio 2 d. Tapytoja, dekoratorė. Gyvena Chicagoje.
- KAMINSKAS, Juozas (20), m. 1957 m. kovo mėn. 10 d. Chicagoje. Tapytojas, grafikas. Gimęs 1898 m.
- KATILIUTĖ, Marcelė (40), m. 1937 m. balandžio 5 d. Kaune. Grafikė. G. 1912 m.
- KEPALAITĖ, Elena (50), g. 1927 m. Skulptorė, išraiškos šokėja. Gyvena New Yorko valst.
- KOLBA, Zenonas (5), m. 1972 m. Chicagoje. Mozaikų ir vitražų kūrėjas. Čiurlionio galerijos iniciatorius. G. 1909 m. spalio 4 d.
- LUKAS (LUKOŠIUS), Petras (80), g. 1897 m. lapkričio 21 d. Skulptorius, tapytojas. Gyvena Santa Monica, Calif.
- LUKŠTAITĖ-KOVIENĖ, Bronė (60), g. 1917 m. gruodžio 13 d. Architektė. Gyvena Chicagoje.
- MAKOVSKIJ, Sergej Konstantinovič (100), g. 1877 m. Rusų meno istorikas. Išspausdino straipsnį apie M. K. Čiurlionį.
- MELNIKAS, Antanas (50), g. 1927 m. sausio 20 d. Tapytojas. Gyvena Detrote.
- MICHELIS, Dovydas (75), g. 1902 m. Žurnalistas, VDU lektorius, rašęs apie lietuvių tautos meną italų spaudoje. 1941 m. vokiečių suimtas.
- MULOKAS, Jonas (70), g. 1907 m. gruodžio 3 d. Architektas. Gyvena Kalifornijoje.
- OLEŠKEVIČIUS, Juozas (200), g. 1777 m. Dirbo istorinio ir religinio paveikslo bei srityse. Paryžiaus Dailės Akademijoje studijavo pas L. David'ą. Mirė 1830 m.
- PATOCKIS, Augustinas (125), g. 1852 m. lapkričio 29 d. Dievdirbis. M. po 1938 m.
- PELDAVIČIŪTĖ - MONTVIDIENĖ, Ada (10), m. 1967 m. rugsėjo 14 d. New Yorke. Tapytoja. G. 1911 m. lapkričio 28 d.
- PYRAGIUS, Jonas, maj. (70), g. 1902 m. Lakūnas, aviacijos maj., Adelaidės lietuvių muziejaus vedėjas. M. 1975 m. spalio 14 d.
- PUNDŽIUS, Bronius (70), g. 1907 m. rugsėjo 15 d. Skulptorius. M. 1959 balandžio 11.
- PUZINAS, Povilas (10, 70), g. 1907 m. rugpiučio 3 d. M. 1967 m. New Yorke, spalio 23 d. Tapytojas.
- RAČKUS, Jurgis (50), g. 1927 m. gegužės 27 d. Tapytojas. Gyvena Kanadoje.
- REMEIKA, Vytautas (5), m. 1972 m. vasario 13 d. Montrealyje. G. 1930 rugsėjo 2 d.
- RIGHI, Tomaso (150), g. 1727 m. Italų skulptorius. Jo darbai puošia Vilniaus katedrą ir Verkius.
- ŠEŠTAKAUSKAS, Petras (80), g. 1897 m. lapkričio 1 d. Majoras, Karo muziejaus konservatorius. Gyvena Chicagoje.
- ŠIDLAITĖ-DOCIENĖ, Elena (60), g. 1917 m. birželio 20 d. Skulptorė. Gyv. Kanadoje.
- ŠIMKŪNAS, Algirdas (50), g. 1927 m. kovo 19 d. Grafikas. M. 1971 m. sausio 8 d. Australijoje.
- SKIRMUNTAITĖ (SKIRMUNT), Helena (150), g. 1827 m. Tapytoja, skulptorė,

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ DIENOS

1863 metų sukilimo rėmėja. M. 1874 m. SKUPAS-COOPER, Antanas (70), g. 1907 m. Tapytojas. Gyvena Chicagoje.

STANEIKA, Adalbertas (15), m. 1962 m. vasario 17 d. Tapytojas, diplomatas. G. 1885 m. balandžio 23 d.

STEPONAVIČIUS, Jonas (70), g. 1907 m. Grafikas. Gyvena Massachusetts valst.

ŠVEDE - DUBENECKIENĖ - KALPOKIE-
NĖ, Olga (10), m. 1967 m. rugsėjo 8 d. Tapytoja, portretistė, teatro dekoratorė. G. 1891.

TARASENKA, Petras (15), m. 1962 m. ge-
gužės 17 d. Archeologas. G. 1892 m. gruodžio 7 d.

**VARNAS, Adomas (98), g. 1879 m. Tapyto-
jas, Lietuvių dailininkų patriarchas.** Gyve-
vena Chicagoje.

VARNELIS, Kazimieras (60), g. 1917 m. vasario 25 d. Tapytojas, meno profesorius. Gyvena Chicagoje.

VASIULIS, Vilius (10), m. 1967 m. vasario 5 d. Architektas. G. 1938 m. rugsėjo 9 d.

VILKUTAITYTĖ - GEDVILIENĖ, Birutė (60), g. 1917 m. kovo 9 d. Grafikė.

VINGIS, Adomas (60), g. 1917 m. rugp. 9. Tapytojas, teatro dekoratorius. Gyvena Australijoje.

VIVULSKIS, Antanas (100), g. 1877 m. va-
sario 20 d. Skulptorius, architektas, projek-
tavo Šiluvos koplyčią, Vilniaus Trijų kry-
žių kalne paminklą.

WITKUS, William J. (10), m. 1967 m. rug-
piūčio 6 d. Greenwich, Conn. Tapytojas. Inžinierius. G. 1886 m. rugpiūčio 22 d. Bielfort, L. I., N. Y.

ŽITKEVIČIUS, Pranas (60), m. 1917 m. ba-
landžio mėn. Grafikas. G. 1870.

Kas antri metai, ir vis kitame mieste, ruo-
šiamos Lietuvių Dienos 1976 metų pabaigoje
Melbourne — praėjo tautinio patvarumo,
nuoširdaus tarpusavio bendravimo ir geros
organizacijos ženkle.

Šiose dienos pirmą kartą dalyvavo Austr-
lijos parlamento, senato atstovai, vietinės Vic-
torijos valdžios vadovybė bei bažnyčios vys-
kupas ir kt., visi nuoširdžiai sveikindami ir
linkėdami išlaikyti tautinę kultūrą, kalbą ir
kitus savitumus. To viso išskilingumui daug,
net labai daug prisidėjo Kanados (Hamiltono)
tautinių šokių grupės "Gyvataro" 26 šokėjų
atvykimas Australijon. Jau pačioj pradžioj,
Lietuvių Dienų atidaryme — gruodžio 26 d.,
vienoj iš gražiausių Melbourne Sir Dallas
Brook's salėje Gyvataras iškilo visų dėmesio
centre. Vėliau jie Melbourne City Council
buvo pakviesti šokti miesto sode australų pu-
blikai, suruošę jiems priėmimus Kanados kon-
sulas ir ypač nuoširdų ir nuotaikingą priėmi-
mą (Garden party) savo privačioj rezidenci-
joj Australijos Parlamento pirmininkas
(Speaker) Mr. B. Snedden.

Lietuvių Dienų programa apėmė 8 dienas,
kurių metu kasdien vyko laiko suderinti
įvairūs atskiri rengimai, kurie tautiečių
suvažiavusių ne tik iš Australijos, bet ir iš
Amerikos, Kanados, Argentinos ir Lietu-
vos buvo gausiai lankomi.

Lietuvių Dienos pradėtos gruodžio 24 d.
bendromis Kūčiomis Lietuvių Namuose; gruodžio 26 dieną buvo sekmadienio išskilingos pamaldos St. Patrick Katedroje, kurias at-
laikė Melbourne vyskupas F. Little, ir po jų
vyko išskilingas Lietuvių Dienų atidarymas:
sveikinimo kalbos ir trumpas tautinių šokių,
choro dainų ir solistų koncertas Sir Dallas
Brooks salėje, kuri tai šventei buvo kukliai,
bet atitinkamai tautiniais motyvais dekoruota.

Visomis kitomis dienomis vyko:

meno ir tautodailės paroda;

lietuviškų pašto ženklų rinkinio paroda;

visų didesniųjų Australijos vietovių (Syd-
ney, Melbourne, Adelaide, Geelong) tautinių
šokių grupių bei chorų festivaliai.

Ypač gausiai (apie 2000) atsilankė visi į
atskirą Gyvataro tautinių šokių vakarą, į kurį
atsilankė ir pasakė sveikinimo kalbą Victorij-
jos premjeras Mr. R. J. Hamer su poniu.

Visų tų dienų bėgyje, gražiame Albert
Park Stadione kasdien vyko Australijis lie-
tuvų sporto klubų — krepšinio, tinklinio, sta-
lo teniso, šachmatų ir kt. — varžybos.

Taip pat dėmesio susilaukė ir kiti parengi-
mai: Jaunimo talentų vakaras; jų ruošti susi-
pažinimo šokių vakarai; studentų; inžinierių-
architektų suvažiavimai ir pagaliau — pačios
Australijos Lietuvių Bendruomenės Tarybos
suvažiavimas; M. K. Čiurlionio koncertas ir kt.

Pabaigoje, dviejose didžiulėse salėse, atski-
rai senimo ir jaunimo, įvyko Naujųjų Metų
sutikimo baliai.

Visoms iškilmėms gražią užbaigą padarė
Chicagos dainininkų Nerijos Linkevičiūtės ir
Bernardo Prapuolenio dueto koncertas sausio
2 d. Melbourne Lietuvių Namuose, jautriai
ir sentimentaliai nuskambėjęs gražiom ir nau-
jai harmonizuotom mūsų kompozitorių dai-
nom.

Šios Australijos Lietuvių Dienos davė mūsų
tautiečių sielai ne tik nuoširdaus bendravimo-
svečiavimosi sentimentus ar naują impulsą
tautinei veiklai, bet paliko įrodymą, kad ge-
rai organizuotom pastangom mūsų tautinės
kultūros veiklą galima iškelti naujoj dvasioj
ir plotmėj ir kad iki šiol nestokojame tauti-
niam reikalui nei pasiaukojimo, nei jėgų.

Didele dalimi šių dienų pasisėkimas pri-
klauso jų rengimo komitetui, kuriam pirmi-
ninkavo K. Lynikas, ir didžiausia Australijos
lietuvių padėka svečiams iš Amerikos kon-
tinento Gyvatarui ir dainininkams solistams.

A. Vingis

The joint massive chorus at Lithuanian Day festivities in Australia (January 1977).

Jungtinis choras Australijos "Lietuvių Dienų" Dainų šventėje: iš kairės dirigentai — M. Kymantas A. Levickienė, A. Čelna, G. Vasiliauskienė, ir S. Žukas.

"Gyvataro" šokiams pasibaigus: iš kairės — Renginių komiteto pirmininkas K. Lynikas, Viktorijos premjeras Mr. R. J. Hamer, J. Jakobyrienė, akord. K. Deksnys, G. Breichmanienė ir "Gyvataro" šokėjos.

"Gyvataras" (Hamilton, Canada) performance in Australia is over: Lithuanian Committee of producers with Prime Minister of Victoria, Mr. R. J. Hamer.

Gyvataras "Abrūsėlio" šokio kūry.

"Gyvataras" dancer came to perform in Australia from Hamilton, Canada. They were subsequently invited by Australia's prime minister.

Antanas Vaičiulaitis

PRIE ŽALIŲJŲ VANDENŲ

Kai nueisi pas marias,
Prie žaliųjų vandenų,
Kai iš tolo keterom
Baltos putos atplastės,
Išpažinsiu Tau vienai,
Ką tą naktį sapnavau:

Saulei gulant į marias,
Šiaurėn lėkė gulbinai.
Tu, palinkus prie bangų,
Prie žaliųjų vandenų,
Aukso skrynią atdarei—
Savo ilgesio dainas.

1976.XI.10

Knygos

Naujųjų laikų Lietuvos istorija

Prano Čepėno Naujųjų laikų Lietuvos istorijos I-sis tomas — XIX amžiaus pabaiga ir XX amžiaus pradžia iki Pirmojo pasaulinio karo — baigiama spausdinti M. Morūno spaustuvėje, Chicagoje.

Jau yra parašytas bei rengiamas spaudai ir II-sis šios istorijos tomas,

kuris apims laikotarpį nuo I-mojo pasaul. karo pradžios ligi 1920 m. pabaigos. Trečiasis tomas bus skirtas nepriklausomos Lietuvos gyvenimui ligi 1940 metų.

Istoriją leidžia Dr. Kazio Griniaus Fondas — 2523 W. 69th St., Chicago, Illinois 60629.

Pirmasis tomas bus apie 500 psl. ir iš anksto užsisakiusiems kainuos \$12.00, vėliau — \$15.00. Užsakyti šiuo adresu: J. Urbelis, 1649 No. Broadway, Melrose Park, Ill. 60160. Telefonas: (312) FI 4-9033.

Albinas Baranauskas, **Rudenys ir pavasariai** arba Užplynių Pultinevičius namie ir svetur. Romanas. II dalis. 348 psl. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas. 1976. Viršelis dail. V. O. Virkau. Kaina \$6.

Stasys Džiugas, **Kiškučio vardinės**. Eilėraščiai vaikams. Iliustravo dail. VI. Stančikaitė. Antroji laida, 1976. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas. 60 psl.

Maloniai prašome visų prenumeratorių, kai persikeliate į naują būta, iš anksto pranešti administracijai. Tada jums nesusitrukdys žurnalo gavimas ir mums susitaupys primokėjimas paštui už gražinimą žurnalo, arba tik nukirpto nuo voko adreso atsiuntimą. Už kiekvieną gražinimą ar adreso pakeitimą mes paštui mokame po 25 centus.

Administracija

FOLKLORE THEME AT LITHUANIAN GATHERING IN SANTA MONICA, CALIFORNIA

By HYPATIA Y. PETKUS

Lithuanian gods and goddesses, supernatural beings, fairy folk of field and forest—personages of ancient mythology came to life at a recent and very unusual gathering of the California Lithuanian Community. At the end of October, 1976, the Lithuanian section of the Baltic Heritage Radio sponsored a Harvest Festival and Masked Ball in Santa Monica. This was on October 30th, when Hallowe'en was being celebrated all over the land.

This however was no Hallowe'en party, and certainly, it was no ordinary costume ball. It was very different from the festivities of present day tradition, when ghosts, hobgoblins and witches ring doorbells and threaten Trick or Treat. Lithuanian customs at this time of year were not at all similar. The elaborate program, staged by Mrs. V. Zelenis and narrated by A. Lapsys, portrayed a return to days of old among a people close to the earth who revere the forces of nature and are grateful for her gifts. At the end of summer's labors, the autumn harvest is brought in amid merrymaking of the village folk.

Old customs and beliefs in deities and spirits were admirably re-created through music, ballet, and pageantry of living pictures on stage, culminating in joyous festivities at a country inn. The whole resembled a theatrical production through which the audience got entertainment, visual beauty and also food for thought. Big-city dwellers in our modern sophisticated culture are not likely to be well acquainted with ancient mythology, symbolism and the heritage of folklore. These are but dimly remembered stories lost in the mists of time, far removed from the daily lives and thinking of most people—and Lithuanians are no exception. They themselves learned much from this program. The script was largely the handiwork of a leading authority, Professor M. Gimbutas, scholar in archeology and mythology at the University of California at Los Angeles.

It transpired later that Dr. Gimbutas, Director of Baltic Heritage Radio (programs are a joint effort of the three Baltic nations) was the "spiritus movens" of the evening, though she modestly insisted on staying in the background. Appropriately enough to her role, she dressed in the flowing black robes and the fearsome mask of Ragana, the sorceress, knowledgeable in the ways of witchcraft.

Guests at the ball were invited to appear in costumes based on mythological, historical and rustic themes. Thus much could be learned from the garb of guests as well as performers. There were forest goddesses, nymphs and dryads, farmers and haymakers, peasant women in kerchiefs. Among those with historical themes, perhaps the most admired were the Renaissance costumes of Duke J. Radvila of Biržai with his daughter Barbora and son-in-law King Zigmantas Augustas of the 17th century. And then there were the wolves, the bears, the vultures, the ravens and other creatures of nature, even a Queen Bee striped in black and yellow, flitting about the hall.

There are many reasons for calling the event a success, also because it was well attended by members of the younger generation. Just like parents of all nationalities, older Lithuanians are worried by the Generation Gap and the youngsters' lack of interest in their cultural heritage. This time there was no need to worry. Indeed, the stars of the evening were the Young and the Beautiful. They and their friends almost outnumbered the middle-aged and the greybeards. First came the ballet, with a dozen young ladies appearing by torchlight to perform a dance of the woodland sprites. Next, the struggle of the Good (white-clad) Fairy against the Spirit of Evil (an impish figure in black) by accomplished ballet students R. Alseika and

R. Zelenis. Costumes and choreography for ballet numbers were by the talented Miss Zelenis.

This was followed by a Tableau Vivant on stage, presenting a panoply of deities—again, handsome young people in splendid attire. Perkunas, god of Thunder and dispenser of justice, was there in shining armor; Laima, weaver of the threads of Fate; Ausrine (Morning Star), goddess of Love; Derliaus Dievas (Harvest god), giver of gifts of the Earth; and Saulyte, sun goddess, in robes of white and gold, resplendent in a magnificent crown of amber jewels.

Then came the Harvest Festival, a lively entertainment of song, dance and feasting in a country village. Rugiu Boba (Rye Woman—Spirit of the Harvest) was ushered in, surrounded by cavorting little birds and animals of the field and farm-yard. She was joyfully greeted by the assembled peasants,

(Continued on Page 21, Col. 2)

VIRŠUJE — Rugių boba (O. Razutienė) su palydovais. Vakaro paruošėja V. Zelenienė (su skautuke dešinėje) ir V. Šimoliūnas.

APAČIOJ — Lietuvių deivės: Saulytė (R. Gimbutaitė), Laima (D. Razutytė), Aušrinė (D. Mataitė) ir dievai: Perkūnas (Saulius Matas), Derliaus dievas (V. Barauskas).

"Rugiu Boba" (Mrs. O. Razutis) enters and Harvest Festival festivities begin. Production manager Mrs. V. Zelenis (in peasant kerchief) stands at right, with V. Simoliunas, genial host.

Below:

A panoply of Lithuanian deities: Saulyte—Laima—Ausrine (R. Gimbutas, D. Razutis, D. Matas). Perkunas, Derliaus Dievas (S. Matas, V. Barauskas).

WHY IS FREEDOM NOT DEMANDED FOR THE BALTIC STATES?

On Oct. 15, 1940, President Franklin D. Roosevelt told a delegation of American Lithuanians that Lithuania had not lost her independence, Lithuanian independence had only been temporarily suspended. Time would come when Lithuania would be free again. Small nations had the same right to freedom as big nations. Obviously President Roosevelt's statement applied to Estonia and Latvia as well as Lithuania.

Last June the Hon. Robert Taft Jr. of the U.S. Senate, said the Soviet government was hoping in vain that lapse of time would legalize the annexation of the Baltic States.

The Baltic nations—the Estonians, the Latvians and the Lithuanians—are extremely grateful to political circles in the West, and more particularly for the official statements of the U.S. Congress and of the Canadian parliament refusing to recognize the annexation of the Baltic States.

West European politicians, on the other hand, have been fairly cautious in expressing their support to the endeavors of the oppressed Baltic nations to end the illegal Soviet annexation and to regain their liberty. The Estonians, the Latvians and the Lithuanians who were illegally deprived of their independence by the Soviet Union 36 years ago, have seemingly a grave fault—they are Europeans and not Africans or Asians. West European support is much greater to demands for self-determination and independence in Africa and in other distant places, something that naturally we, too, support.

Moscow rules its empire dictatorially and behaves in the manner of a chauvinist Great Power. Under Stalin the minorities in the USSR were being russianized by means of terror, deportations and forcible resettlement of entire ethnic groups. More recently the Soviet authorities have been trying to reach the same goals with administrative and terrorist methods, but without undue haste.

The Soviet authorities want to transform the non-Russian nations into ethnic minorities in their own national republics. The CPSU wants to establish a single Soviet nation, i.e. to extend Russian hegemony to all parts of the USSR. Russians are encouraged to settle in the non-Russian constituent republics. Russians hold all key positions. Russian is the business language in all offices and enterprises as soon as somebody does not know the local language. The Russians behave as the "Master Race."

There is ample proof that the russianization policies in the USSR are identical with racism as defined in the 1963 UN Declaration on elimination of racial discrimination in all its forms.

Intolerable Russian pressure and persecutions have led to protests from time to time. Let us recall the trial in Tallinn in October 1975 of five Estonians, the persecution of Christians and defections from Soviet ships. A Lithuanian student burnt himself to death in a demonstration for the freedom of Lithuania. A Soviet destroyer tried to escape to Sweden but was discovered and forced to re-

REV. ANTHONY TAMULIS NEVER GAVE UP

By MARY ODORIZZI

(Condensed from "The State Journal Register" of Springfield, Ill, Sat., January 15, 1977)

MOUNT OLIVE—Rev. Anthony Tamulis is a man of much faith and a firm believer that anything can be achieved given time and patience.

His faith was the driving force that helped him endure a 30-year struggle to free his sister from Soviet-dominated Lithuania. His firm belief that he would be reunited with his sister, Alice, became a reality in 1972.

turn after a veritable battle. Imagine the storm of protest if anything like this had been reported from e.g. Chile.

We, representatives of Free Estonians who have assembled in Stockholm to celebrate the 30th anniversary of the Estonian Information Centre, appeal to Western public opinion, and more particularly to West European politicians to express their sympathy for the three small Baltic nations to show that they and their endeavors to regain freedom have not been forgotten although they are European who have never threatened anybody but are victims of aggression themselves.

Stockholm, November 24, 1976
ESTONIAN INFORMATION CENTRE
Endel Krepp, chairman

The pastor of Mount Olive's Ascension and Holy Trinity parishes is a man of many talents. He is an amateur radio operator, electrician, leather and woodmaker, astronomer, linguist and avid chess player.

But even though Rev. Tamulis has all these mechanical skills, his best quality may be a persistence to achieve personal goals.

Persistence runs in the Tamulis family. It was evident in Tamulis' father, who came to America in 1891, bought a farm and later returned to the homeland. It was that character trait that began a plight Rev. Tamulis would work three decades to solve.

The Tamulis' owned a 20-acre tobacco, onion and potato farm in Sunderland, Mass. The farming was successful and the family was anxious to share their good fortune with relatives and friends.

Alice was only three years old when her parents returned to Lithuania in 1921. Even a soothsayer's wildest dreams could not have predicted the impending confusion and arguments over her American citizenship. Rev. Tamulis stayed in Lithuania until 1937 and then returned to the United States upon realizing "war was imminent in Lithuania."

In 1940, while he was preparing to enter the priesthood at Kenwick Seminary in St. Louis, Lithuania was absorbed by the Soviet Union and emigration was prohibited.

"My father later regretted the fact that he left this country," the priest said. "He realized he would never be able to return."

Though his father knew he would never be able to visit or live in America again, he died in 1970 with the hope that Alice would some day return to the land of her birth.

Seven years before his ordination in 1948, Rev. Tamulis began a quest for his sister's return. For the next 30 years, he wrote tirelessly to countless American and foreign diplomats, to senators and representatives, both state and federal.

With the aid of the U.S. State Department, Rev. Tamulis contended that Alice was a native-born American while the Soviet government maintained that her long years in Lithuania automatically made her a citizen of that country.

He journeyed to Moscow to discuss Alice's case with embassy officials in 1967, where he was able to visit with his sister for the first time in 30 years.

Alice's case brought her brother back to Moscow in 1969 and 1971.

"The American government was so helpful with us that we never lost hope. I knew someday she could return, it was just a matter of time."

The first breakthrough came in 1971 in a letter from Sen. Adlai Stevenson, assuring Alice's brother that positive negotiations had been achieved.

In April of 1972, the American Embassy notified Alice that she could prepare to leave Lithuania, and after an additional six months of rigorous documentation, she was met in New York by her brother as an American resident once again.

Alice resides with her brother at the Ascension Church rectory where she serves as a housekeeper.

"She learned to drive a car six months after she got here," he said with a laugh. "Now she's a true American because she wants a new car."

THE POETIC VOICE OF BERNARDAS BRAZDZIONIS

By A. VAICIULAITIS

When in 1940 Bernardas Brazdionis accepted the State prize for literature in the capital city of Vilnius, he spoke about the ageless themes of a lyric poet—"the joys, sorrows, love and bitterness." Then he added: "With thousands of unfortunates of our epoch epoch I was grasping for the meaning of life and for the true path; I waded through the night and through the swamps trying to reach the arena and the mountains of the Lord. I stood with my people at the gate of the

Alice often assists her brother with his parish duties such as visiting the sick and aged in hospitals and nursing homes.

As an active leader of the parish's Catholic Youth Organization, Rev. Tamulis has taken his sister with him on group trips to Philadelphia and Washington, D.C., where she was astounded by the Smithsonian Institute.

Rev. Tamulis claims most of his talents have been acquired through self study, but credits his manual skills, such as leather and woodworking, to the European educational system where crafts are taught at an early age.

As a high school student, Rev. Tamulis also studied Russian, German, Lithuanian and English, and is able to read, write and speak fluently in each.

His favorite hobby is operating an amateur radio outfit that he built himself. Known as "Tony" to the amateur radio world, he was active in the passage of Illinois legislation allowing amateur radio call letters as license plate numbers.

Alice helps her brother with his leather and woodworking, but is most fond of her own hobbies of spinning and weaving.

Her most treasured possession when arriving in New York was the disassembled spinning wheel she brought from the old country.

Like most Lithuanian women, Alice learned the craft at an early age. She is able to design tablecloths, napkins, an assortment of linens and even clothing, including a native costume she still wears on Lithuanian patriotic holidays.

Both Alice and her brother are avid chess players and, of course, Rev. Tamulis designed his own chess tables and games.

He is also an ardent student of astronomy, a hobby displayed by posters of various galaxies hanging in his room.

Rev. Tamulis shares his skills by teaching amateur radio, astronomy, leather and woodworking classes, and is an active member of one of the city's chess clubs.

His home is filled with a dozen or more professional trade journals, many of them untranslatable to the layman.

Past, and I prayed with those who came before me, and those who came with me."

He uttered these words on March 4, Saint Casimir's Day, at a time when the new war was raging throughout the world, and when Brazdionis himself already had a solid chest of literary treasures. His first book had appeared in 1926 when he was still a high school student in the northern part of Lithuania. Three years later he went to Kaunas to study at the university, and soon established himself as one of the leading poets of the new generation. The other stars of this constellation were Jonas Aistis, Antanas Milkinis and Salomėja Neris.

The poetic voice of Bernardas Brazdionis grew stronger, more daring and original with each of his volumes that followed—"Krintančios žvaigždės (The Shooting Stars), "Ženkla ir stebuklai" (Signs and Miracles), and "Kunigaikščių miestas" (The City of Princes). He was a unique voice. No one before him succeeded in achieving such a blend of modern tongue and of archaic ingredients. To gain this perfection, he melted into his own individual art the names, places and visions of the Old and New Testaments, the traces of old Lithuanian church hymns, the scenes of contemporary turbulences, the broad national aspirations and problems. No wonder that at times his poetry acquired the power and the conviction of the ancient prophets. But his verse could also be immensely tender, gentle and subtle. Bernardas Brazdionis especially excels in a masterful orchestration of the wide horizons with the intimate beauties of the nature and the soft longings of the human heart. In a sense, he is also a humanistic author singing the dignity of person and his deeds. One good example of this trend is his poem "Per pasaulį keliauja žmogus" (A Man Travels Across the World). Under this title his collected poetry was published during the war. In later books his patriotic chord is even more pronounced. His last volume, "Vidurdienio sodai" (The Orchids of Noon), published after all those years of bitter conflicts and sharp edges, is marked by a serene tone and reflection. In 1970, all his previous output was gathered into one book—"Poezijos pilnatis" (Complete Poetry), and published here in Los Angeles.

However, even this collection does not present Bernardas Brazdionis' versatility in full. He is also a favorite author of Lithuanian children poetry, having written two dozen books in this field under the pen name of Vytautas Nemunelis. Here he is playful, gentle, inventive and, in his utter simplicity, so close to the little ones. Among the best liked children's books is his "Meskiukas Rudnosniukas" (The Brown-Nosed Bear), a classic for the small readers.

A word should be added about Bernardas Brazdionis as a very attentive and knowledgeable literary critic, editor of numerous collections and periodicals, among them "Lietuvių Dienos." Since at this time the poet is

basking in the pleasures of retirement and even praising the virtues of these good new days, that still unexpectedly appear in Lithuanian publications the whole world over, who could dare to remind him of the long, laborious days he spent in printing shops or at the editor's desk. The best thing would be to visit him artistically—by plunging into his "Poezijos pilnatis," reliving his glorious dreams, struggles, meditations and joys. This is his crown, his Summa Poetica, a monument in the annals of Lithuanian letters—a remarkable achievement in any literature.

DESECRATION OF THE RESURRECTION CHURCH IN KAUNAS

The Soviet government is bragging constantly about its culture, humanism, special protection of natural and artistic monuments. What it forgets is how many historic and artistic monuments it has destroyed beyond retrieval, and goes on destroying.

One of the monuments was the Church of Resurrection in Kaunas. It was being built by the entire Lithuanian nation so that it would stand forever and witness the nation's resurrection and liberty."

"... The storms of war have bypassed this monument, the Germans did not dare to vandalize it either, but the Red Army upon its arrival began destroying everything that was sacred.

"During the first days already the Tomb of the Unknown Soldier was desecrated, the Sacred Flame was extinguished in the garden of the Military Museum, the Monument of Liberty was destroyed, the Freedom Bells grew silent. The new masters, relying on their millions of soldiers, were destroying everything they didn't like. And so they dared to stretch their sacrilegious hands at the yet unfinished monument of national liberty—the Church of the Resurrection.

"Since the church building was very solid and large, they had a lot of trouble while they managed to take care of it. They wanted to distort the monument to such an extent that the nation could not use it again for its original purpose."

The Church of Resurrection was converted into a radio plant. Engineers who worked at the conversion have stated that the "millions" spent for the purpose would have been enough to build 3-4 new plants.

(From Ausra No. 3)

BOOKS

200,000,000 and Lithuania, by Algirdas Gustaitis (2nd Printing, 1977)

A most concise, compact gathering of many of the significant facts, quotations, referrals, attestations concerning Lithuania, its language and history since prehistoric periods and extending up to the present. Just 16 pages and yet so much is told, even of Lithuania's contemporary troubles and of the heroic efforts of its valiant people in overcoming them, as well as of participating in the accomplishments of modern-day life.

Obtainable at "Lithuanian Days" Publishing House, Los Angeles (\$1.50).

Anslavs Eglitis and Jurgis Gliauda

By ALGIRDAS GUSTAITIS

While attending a Paramount screening during the holiday season, I had the pleasure of a conversation with one prominent Latvian literary figure, author Anslavs Eglitis who resides in Pacific Palisades, California.

We spoke about the growing recognition that his literary works are receiving outside their original Latvian community. The conversation confirmed my own assessment of the close literary similarities of Mr. Eglitis with one of our own Lithuanian authors—and I should mention, his pen-pal—author Jurgis Gliauda.

Both writers are eminent cultural representatives of their nations; both have produced novels, short stories, plays, as well as reviews and critical essays. They indulge in critical examinations or with sympathy in reviewing events such as theatrical stagings, artistic festivals or shows of their respective countryfolk, and especially efforts of younger literary persons.

Both authors have a background of vast reading and carry on an enormous correspondence. A brief chat with either of them can expand to a talk reaching in depth of several hours.

Each has an exhaustive memory. In their presence one is aware of being confronted with much of the substance of their national literature. How often it has struck me as I have listened to either of them what an honor and good fortune it is to be a recipient directly from their lips of the treasure that their inexhaustible sentences provide which cannot be contained in the vast pages of any literary text. This can nowhere else be accessible and it is a valuable nourishment for anyone.

The particularity of author Eglitis' work which we discussed involved its impact on

students in American colleges. We spoke about Latvian students who are using his writings for their theses and dissertations.

For instance Ursula Carlson-Biezais at the University of Detroit received her Ph.D. degree in English literature. Her dissertation was entitled "Roderic Turaid's America"; additionally she translated the novel "Roderic Turaid's America" of more than 500 pages. Her dissertation included a condensed history of Latvian literature and an analysis of Eglitis' writings.

Another student, Rita Krumins is doing similar work at the University of Texas (Dallas). She is translating Eglitis' novel "Ligavu mednieki" (The Bride Hunters)—a novel about students at Riga University during Latvia's Independence who tried to marry rich coeds.

Mr. Juris Valters at Southern Illinois University (Carbondale) is working for his degree in drama using Eglitis' plays which he had translated; there are two 3 act plays, "Leo" and "Ferdinand and Cybill."

Miss E. Bilmanis in 1967 at the University of Maryland received her degree in Library Science writing a thesis on Eglitis' books.

A question comes to mind whether Lithuanian students have accomplished anything similar with respect to the works of Jurgis Gliauda, or their own literature in general? There should be no reticence by them to speak up. Their national literature is in no way inferior to the literature of other nations. Of course, the literature produced by Soviet Lithuanian authors is tailored to the ideological requirements of the Soviet system and often lacks literary merit as understood in non-totalitarian countries.

Yet, there is a need to bring out these mat-

ters into public. There still remains the problem of publication of the translated works. By Eglitis' own admission translations seem to be slanted to the requirements of readers in the original language.

Both authors are mutually acquainted with each other's writings. They frequently render each other's work into their own language—be it by translation of books or reviews. The literature of these top ranking authors are fresh, creative and intellectual. Their mutual creative cooperation reflects an extension of the cultural cooperation of both nations. In such persons both nations are personified and demonstrate that they are valiantly marching forward deserving of admiration by all others. Despite many material and historical setbacks that the Baltic nations are suffering by virtue of Soviet cultural and political domination.

To you, then, Anslavs Eglitis and Jurgis Gliauda, my warmest good wishes! May your literary and cultural activities be known and acclaimed by your brothers and sisters of your native amber coast and hasten a perpetual friendship between these two great nations.

BOOKS

"LITHUANIA: THE OUTPOST OF FREEDOM"

Lithuania: The Outpost of Freedom is the story of a brave and worthy Baltic country striving, against heavy odds, to assert and maintain its own unique civilization and its independence. It has anything but an easy struggle.

Dr. Constantine R. Jurgela, the author of this book, was born in the United States, but his ancestry and his interests are strongly Lithuanian, and he is an acknowledged authority on that country. With commendable pride he traces the history and describes the civilization of Lithuania, from the time of its emergence during the Middle Ages; tells of the desperate struggles to remain independent among such predatory neighbors as Russia, Poland, and Germany; and makes clear to us the present unhappiness of the Lithuanians as conquered subjects of the Soviet Union. At the end, it is clear to us, as it so evidently is to Dr. Jurgela, that at least one more chapter of history remains to be enacted if the story of Lithuania is to have a happy ending.

One may safely say that average Americans know little about Lithuania, its history and civilization, its hopes and possibilities for the future. After reading this book however, one can say with equal certainty that their knowledge of the country will be vastly increased, their interest greatly stimulated, and their sympathy for the Lithuanians, their country and cause, tremendously increased.

ABOUT THE AUTHOR . . .

DR. CONSTANTINE R. JURGELA

Born in Elizabeth, New Jersey, Constantine R. Jurgela, LL.B., LL.M., Ph.D., is a champion of the cause of freedom for the land of his forefathers.

Rašytoja Alė Rūta, buvusi LD redaktorė, ir žurnalistas Alg. Gustaitis latvių rašytojo Anslavo Egličio ir jo žmonos namuose Pacific Palisades, Calif., pokalbio metu.

(L. to R.) Former editor of "Lietuvių Dienos," Ale Ruta, and journalist Algirdas Gustaitis at the Pacific Palisades home of Eglitis Anslavs and his artistic wife, Dustra.

Foto L. Kantas

DR. C. R. JURGELA

Among Dr. Jurgela's most effective writings on the subject are **Lithuania in a Twin Teutonic Clutch** (1945), and **Tannenburg, 15 July, 1410** (1961), **The Lithuanian Insurrection 1862-1864** (1970), and pertinent articles in Grolier's and Lithuanian Encyclopedias. He also translated Scanlon's "God Have Mercy On Us" (1932), and wrote in the Ukrainian, Polish, and Lithuanian Press.

Dr. Jurgela was secretary of the Consulate General of Lithuania in New York, 1929-1935; has received medals and awards from the Lithuanian and American armies and the Insurrection of Lithuania Minor; served as director of the Lithuanian-American Information Center in New York, 1944-1951; and was chief of the Lithuanian Service of the Voice of America, 1951-1974. He is a member of the Lithuanian Catholic Academy of Sciences, in Rome, Italy, and of the Lithuanian Studies Institute in Washington, D.C.

He is also an honorary Boy Scout of Italy and recipient of the Medal of Merit of the Boy Scouts of Belgium, and the order of Fleur de Lis of the Boy Scouts of Lithuania, serving as their international commissioner in 1922-23. Other important posts held were president of the New York and New Jersey District of the Knights of Lithuania; president and/or executive director of the Baltic American Society, 1937-1950; national adjutant of the Lithuanian Legion of America; grand marshal of Lithuanian Day at the New York World's Fair in 1939; president of the Baltic States Day Committee at the New York World's Fair of 1940; counsel to the Kersten Committee on loan from the U.S. Information Agency, 1953, and of the Lithuanian-American National Association and National Fund from 1935 to 1942. He also performed a unique duty by serving as chief campaigner among Lithuanian-speaking voters for some prominent political campaigners, including Al Smith, Franklin D. Roosevelt, Wendell Willkie, Governor Thomas E. Dewey, Senator John Foster Dulles, and Mayor Fiorello LaGuardia. He has been a member of the New York Bar since 1934, and is also a member of the Bar of the Supreme Court of the United States.

Constantine R. Jurgela is highly and authoritatively informed about Lithuania, its problems, and its recent history. It is his feeling that this book will contribute materially to that brave and unfortunate country's campaign for the restoration of its independence.

The Publishers

The National Guard of Lithuania
in Exile, Inc., in cooperation with
Valkyrie Press, Inc.

On January 15 the Washington, D.C. Council 142 of the Knights of Lithuania held a reception at the Capital's Army-Navy Club for Dr. Constantine R. Jurgela to present the author's latest book.

Folklore Theme in Santa**Monica, California**

and led them in a merry dance. As Rugiu Boba (called by this name, since rye is one of the staple crops of the country) Mrs. O. Razutis practically stole the show. She appeared as a tall and large figure enveloped in straw. Greeting the Rye Woman is one of the ancient customs which still survives in the harvest festivals of contemporary times. The Harvest Spirit sleeps invisible in the greening fields of spring. In autumn she emerges in tangible form, when the last sheaf of rye has been cut. She is revered because her appearance means a good crop for the coming year. She brings a symbolic handful of grain for the next spring's sowing, thus ensuring fertility for the fields.

The merrymaking of the villagers was followed by a particularly effective number which was a delightful surprise to the audience. A bevy of woodland elves came dancing into the hall, bearing colorful platters of food and beverages which were distributed to the guests at their tables. Much credit is due to the talents of Mrs V. Zelenis who directed the entire production. She had excellent help in the narrative gifts of A. Lapsys. Special mention must be made of the splendid sound effects produced by P. Jasiukonis who pre-recorded most of the program on tape. His task was handled with skill and with superb timing.

Since much mention was made of Perkunas (the god of thunder is a popular folklore personality), peals of thunder were frequent and it was easy to imagine storm-clouds gathering overhead. This seemed very appropriate, as skies are generally grey and sunny days are few in the northern climate of the Baltic. Later in the evening, prizes were awarded for the best costumes, admittedly a difficult and controversial task for the judges. There was general agreement, however, that Saulyte of the Amber Crown (Miss R. Gimbutas) and the Radvila family (J. Mulokas) richly deserved the principal awards.

Mūsų graikščiosios lietuvaitės "Abrūsėlio šokyje." Iš kairės į dešinę: Rūta Klimaitė, Danutė Krokytė, Rasa Krokytė, Rūtelė Stankutė, Rutelė Ilgūnaitė, Antanina Žmuidzinaitė. Nuotrauka padaryta šokant Nazareto Katalikų U-te, Rochester, N.Y. Šokių grupės vadovė Jadvyga Reginienė,

MARIJA PEČKAUSKAITES**CENTENNIAL (1877-1930)**

Marija Peckauskaite (1877-1930), born in a family of nobility, was one of the pioneers who dedicated her life to her Lithuanian country folk to develop their own national consciousness and culture based on Western, democratic and Christian ideals, rather than stagnate under the sway of those upper classes whose deviations into a commonwealth path and imitations of pseudo Polish culture had brought calamities upon Lithuania.

Marija Peckauskaite, under the pen name of Satrijos Ragana, has written significant novellas depicting romantically the era when Lithuania's life was shifting from doings at the great estates to the happenings in the peasant villages. This was the period when Lithuanian books (as well as periodicals) had to be printed abroad, in Prussia or America, and then smuggled into the old country. Herself, however, Marija Peckauskaite had but shortly left Lithuania for studies in Switzerland, at the Universities of Fribourg and Zurich (1905-1909). Acquainted there with the eminent pedagogue Fr. Foerster and much influenced by his work, she returned to Lithuania to continue with an added task in the new field of education as teacher, translator and charity worker. Thus, one of the most influential women of Lithuania's national recovery period spent her remaining life, from 1909 to 1930, in obscure provincial spots, but active till the end. One of her later important writings was "The Mother As Pedagogue" (printed in 1928 in a 6-volume set of works).

She was created Doctor, h.c., by the University of Vytautas the Great in Kaunas.

Akordeonistė p. Urbonienė. Nazareto U-te profesoriauja Vlada Sabalienė. Nuotrauka Vytauto Staškevičiaus.

Lithuanian dancers perform at the Catholic University of Rochester, N.Y.

ADMINISTRACIJA RAŠO:

GARBĖS PRENUMERATORIAI:

A. Ambrazas, Euclid, OH.
L. Bagdonas, Santa Cruz, CA.
J. Bagdonavičius, Hot Springs, AR.
J. Briedis, Detroit, MI.
Vysk. V. Brizgys, Chicago, Ill.
A. Devenis, M. D., Long Beach, CA.
B. Galinis, Norwell, MA.
R. Giedraitis, D. D. S., Los Angeles, CA.
Roze Janowska, Norristown, PA.
A. Joncha, Johnson City, TN.
J. Jurgilas, M. D., Granada Hills, CA.
Dr. A. Kontvis, Westminster, CA.
A. Laucis, M. D., Mt. Olive, IL.
A. Macarus, Hagar Shores, MI.
W. Maker, Burbank, CA.
Dr. A. Matukas, Putnam, CT.
E. Mickeliūnas, Richmond Hill, N. Y.
A. Musteikis, Fallon, NV.
Rev. V. Pavalkis, Milpitas, CA.
A. Pranyš, Mt. View, CA.
Kun P. Raugas, Brooklyn, NY.
J. Roland, San Francisco, CA.
Rev. A. Račkauskas, Brooklyn, NY.
Kun. E. Statkus, Grand Rapids, MI.
J. Talandis, Olympia Fields, IL.
A. Tamulis, Mt. Olive, IL.
Ona de Vabalas, Venezuela
P. Vaitkūnas, St. Paul, Al-ta, Canada.
J. Vitėnas, Washington, D.C.
P. Žemaitis, M. D., Canton, MI.
LD ŽURNALUI PAREMTI

LD PAREMTI AUKOJO:

Po \$50.00 — Detroito Lietuvių Bicentennial Komitetas; M. G.
Po \$50 — S. Bartis, D.D.S., Kun. V. Pavalkis.
\$25 — LKM Akademija.
\$12.00 — A. Ambrazas.
Po \$10.00 — E. Mickeliūnas, K. Miškinis, J. Briedis, V. Dapšis.
Po \$8.00 — A. Rapšys, S. Daulis, J. Kristolaitis.
\$7.00 — V. Mingėla.
Po \$5.00 — I. Gurčinas, S. Janauskas, E. Jarašūnas, P. Misevičius, J. Roland, I. Sadauskas, Kun. E. Statkus.
Po \$3.00 — A. Aleksis, Kun. A. Babonas, B. Cizikas, J. Gepneris, J. Girevičius, A. Keturakis, Kun. M. Kirkilas, K. Lambertas, O. Matulaitis, P. Mikšys, K. Rimkus, M.D., A. Rugys, J. Šepetyš, P. Simanauskas, A. Skridulis, V. Stropus.
\$2.00 — V. Matulaitis.

Nuoširdžiai dėkojame visiems, parėmusiems "Lietuvių Dienų" žurnalo leidimą.

Administracija

PARTIZANINIS KARAS LIEUVOJE

(Atkelta iš 3 pusl.)

Bet liaudis, jo liaudis ėjo mirti, atsisakydama žengti tuo keliu, pilna neapykantos rusiškiems vadovams. Algis kankinosi, męgindamas suprasti savo tautiečių užsispyrimą, giliai sujaudintas jų narsumo ir heroizmo, tokio išjausto ir visuotinio didvyriškumo, kokio neparodė dar jokia tauta.

Anuomet buvo tiek heroizmo jų tarpe, kad jis tapo natūraliu reiškiniu, kone elgesio norma, per ištisą eilę metų. Tai buvo tūkstančio pavienių žmonių heroizmas, kurio nieks neapdainuos. Heroizmas komunistų, žengiančių be baimės, kurie įsilauždavo į tuščius ūkius, keisdavo kas naktį pastogę, miegodami su pistoletu po pagalvę, kol žūdavo nuo kulkos į nugarą ar kirvio smūgio į kaktą. Heroizmas jų priešų, miško brolių, kuriuos gainiojo po tankmę kaip žvėris ir kurie žūdavo nuo granatų žeminėse po senų ažuolų šaknim. Išlekę į orą bunkeriai užslėgdavo juos ir tapdavo jų kapais. —Vertė V. A. Jonynas.

[Is knygos: E. Sevela, TRUTH IS FOR STRANGERS, a novel. Knyga gaunama *Lietuvių Dienų* leidykloje.]

I. G. ELECTRIC, INC.

ELECTRICAL CONTRACTING and ENGINEERING

477-5703

395-8600

1637 Pontius Ave., Los Angeles, CA 90025

Savininkai: Ignas ir Rimas Gurčiniai

ELENA PINKUTĖ-STOZIER

REALTOR-ASSOCIATE

DAY REALTY

Bus. 986-2900

13443 Ventura Blvd.

From LA: 872-3533

Sherman Oaks, CA 91403

MARIUS KIELA

Jau turi paruošęs 1977 m. kelionių į Lietuvą tvarkaraštį per Gordon Travel Service, Chicago.

Dėl informacijų kreipkitės

telefonu (312) 434-9655 arba rašykite:

Marius Kiela, 6557 So. Talman Ave., Chicago, IL. 60629

BALTIC BAKERY

Juozas ir Aldona Ankai — savininkai

4627 So. Hermitage CHICAGO, Illinois 60609 Telef. (212) LA3-1510
— ir —

2616 W. 69 Street, Chicago, Ill. 60629

Telefonas: (312) 737-6784

Siunčiame duoną ir raguolius į visas Amerikos dalis.

TAUPYKITE DABAR

Pas mus ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekviename skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

7¼% — 6 metų su \$1,000, minimum
7½% — 4 metų su \$1,000, minimum
6¾% — 30 mėn. su \$1,000, minimum
6½% — 1 metų su \$1,000, minimum
Savings insrd. to \$40,000 by FSLIC

Vėliavos duodamos nemokamai. Pradėjus naują taupymo sąskaitą, gausite vieną amerikietišką ir ant-rą pagal savo pasirinkimą su stovu.

Kitos dovanos duodamos sąskaiton įdėjus atitinkamą sumą.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court

Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS

sekretorius

Tel.: (312) 656-6330 ir 242-4395

"LIETUVIAI AMERIKOS VAKARUOSE"

Siųskite metinę prenumeratą \$5.00

adresu:

"Lietuviai Amerikos Vakaruose"
4364 Sunset Bld., Los Angeles,
90029.

Galima LAV užsisakyti ir patelefonuojant — NO 4-2919.

Užsakykite LAV savo giminėms bei draugams, gyvenantiems rytinėje ir vidurio Amerikos valstybėse, tegu susipažįsta su mūsų veikla ir gyvenimu.

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

High Dividend Rates
Accounts

Insured to \$40,000 by FSLIC

47th & Rockwell St., CHICAGO, Illinois 60632

94th & Roberts Rd., Hickory Hills, Ill. 60447

Books of Interest

VYTAUTAS THE GREAT, Grand Duke of Lithuania, by Dr. Joseph B. Končius. History of Lithuania from King Mindaugas (1252) to the end of the reign of Vytautas the Great (1490). 214 pages and a map. Price: \$3.00
Hard cover \$4.00

THE GREEN OAK. Selected Lithuanian poetry. Edited by Algirdas Landsbergis and Clark Mills. Published by Voyages Press, 1962. 118 pages. Price: \$5.00

LITHUANIA 700 YEARS. By Albertas Gerutis. Includes 1) The Origins of the Lithuanian Nation, by J. Puzinas; 2) Lithuania to World War I, by J. Jakštas; 3) Independent Lithuania, by A. Gerutis; 4) Lithuania's Resistance, 1940-52, by A. Budreckis; 5) Liberation attempt from abroad, A. Budreckis; 6) The prospects of Lithuanian Liberation, by S. Lozoraitis. 475 p.p. 1969. Price: \$12.00

Available at

"Lithuanian Days" Publishers
4364 Sunset Boulevard
Hollywood, Calif. 90029

LIETUVIŲ DIENŲ

žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm-ja.
So. Boston, Mass. — S. Minkus
Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis,
'Gifts International', 'Parama', 'Terra',
'Marginiai'.
Cleveland, Ohio — J. Žilionis
Detroit, Mich. —
St. Anthony's Parish Library.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Putnam, Conn. — Immaculata Conception
Convent.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — "Spauda".
Woodhaven, N. Y. — "Romuva".

Anglijoje

Kew, Surrey — "Dainora".
Bradford, Yorks — Kun. J. Kuzmickis.

Australijoje

Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius.
Melbourne - St. Kilda — F. Sodaitis
Sydney — Kun. P. Butkus.
Glen Osmond, S. A. — E. Reisonienė.
Mirren, S. A. — J. Rupinskas.

Italijoje

Roma — Mnsgr. V. Mincevičius.

Kanadoje

London, Ont. — A. Puteris
Toronto, Ont. — V. Aušoras, A. Kuolas,
P. Misevičius.
Montreal, Que. — P. Rudinskas, (Parish
Library)

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles, Calif.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIOJAS
LITHUANIAN MELODIES

Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 12:30 — 1:00 p. p.
Išlaiko L. Radijo Klubas. Pirm. J. Mitkus,
2610 Griffith Park Blvd., Los Angeles, CA
90039 — Tel. (213) 662-6591

Baltimore, Md.

"RADIO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima Marylande ir Washington, D.C.
Sekmadieniais 10 — 11 val. ryto
per FM radijo stotį WCAO 102.7 mgcl.
Programos vedėjai: Albertas Juškus,
4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210
Tel.: 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore, Md. 21227; Tel.: 242-1779

So. Boston, Mass.

Lietuvių Radijo valanda
LAISVĖS VARPAS
Sekmadieniais 11 — 12 val. priešpiet.
AM 1430 klc iš WWEL radijo stoties
Medford-Boston, Mass. 02155
Petras Viščinis, vedėjas,
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. radijo programa Naujojoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.,
vedama Stepono ir Valentinos Minkų, gir-
dima sekmadieniais 1 val. — 1 val. 30 m
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzi-
ka, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127
Telefonas: AN 8-0489

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS RADIOJŲ ŠEIMA
7 programos savaitėje

Daily 12:30-1:00 pm Sat-&Sun 8:30-9:30 am
Visos programos iš WOPA 1490 klc A. M.
Programos vedėja Aldona Daukus-Barcus
Transliuojama iš nuosavos studijos.
WOPA stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629
Tel: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS

Laikinai neveikia

Nauja lietuviška radijo programa
pradėta birželio 4 d.

LIETUVOS AIDAI

Kiekvieno penktadienio vakarą 10-11 val.
iš WJOB 1230 AM banga 9:30 — 10 AM
iš WOPA 9:30 — 11 v. v. 1490 AM banga
Veda Kazė BRAZDŽIONYTĖ, 2646 W. 71st
St. Chicago, Ill. 60629 Phone 778-5374

LITHUANIAN RADIO FORUM

Bi-Lingual Civic program in English
and Lithuanian
Produced by Anthony J. RUDIS
Listener Participation Program
PHONE 445-6842 and ask a question
Sundays 2 to 3 PM
WXRT-FM 93.1 MHz.
Address: 9339 S. Oakley Chicago, Illinois

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Programa
TĖVYNĖS GARSAI

Girdima penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc..
Vedėjas Juozas Stempužis.
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telef.: 382-9268.

Detroit, Mich.

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIO VALANDA
WMZK-FM banga 98 mc

Pirmadienį — trečiadienį — penktadienį
nuo 8:00 iki 9:00 vakare
Programos reikalais kreiptis: Albert Misiu-
nas, 2483 Woodmere, Detroit, Mi 48209,
tel. 841-3026; Algis Zaparackas, 4120
Yorba Linda Dr., Royal Oak, Mi 48072,
tel. 549-1982.

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE

WQRS-FM stotis. Banga 105.1 mc.
Sekmadieniais 8:25 — 9:05 val. ryto
Išlaiko Radijo Klubas.
Klubo pirm. Vacys Urbonas.
17175 Gaylord Ave., Detroit, MI 48240
Telefonas: 537-9642

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WRYM AM 840
Kiekv. sekmadienį 4:15 — 5:15 val. p. p.
Programos vedėjas A. Dragūnevičius.
Pranešėjai:
Z. Dapkienė, A. Dziškas, L. Kapeckas.
273 Victoria Rd., Hartford CT 06114
Telefonas: CH 9-4502.

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo valanda
girdima kiekv. šeštad. 4 — 5 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 klc.
ir 97.9 meg. FM.
Direktorius Jokubas J. Stukas,
1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092
232-5565. (Code 201)
Kultūrinė lietuvių radijo valanda anglų k.
per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirm. 7:30 — 8:30 v. v. — 89.5 mg
Vedėjas J. J. Stukas.

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Girdima kiekvieną sekmadienį
nuo 9 iki 10 val. ryto
iš WHBI stoties 105.9 FM banga.
Adresas: Romas Kezys, 217-25 54th Ave.
Bayside, N. Y. 11364
Telefonas: 229-9134

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS

Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos kroni-
ka, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda
redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas"
1203 Green St., Phila., Pa. 19123.
Telefonas: PO 5-0932.

Pittsburgh, Pa

The First Lithuanian Radio Program in
Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. — WPIT - 730 klc.
Sekmadieniais 12 val. — 1 val. p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Rd., Pittsburgh, Pa. 15216

Rochester, N. Y.

DAINOS AIDAS

Sekmadieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto.
Stotis: WXXI-FM 91.5 MC
Išlaiko: Lietuvių Radijo Klubas.
Klubo valdyba: Al. Gečas, pirm., R. Kirš-
teinas, vicepirm., J. Krokytė, sekr., Rūta
Ilgūnaitė, išd., L. Laukaitienė, narė.
Adresas: 320 Durnan St., Rochester, NY
14621

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIO PARTIJA

WBRY, Waterbury, 1590 kilocycles.
Kiekvieną šeštadienio vakarą 6:10—7:00
Programos vedėjas ir direktorius
John D. Adams (Adomaitis).
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708
Telefonas: 753-8898.

Montreal, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. v.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas L. Stankevičius.
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Telefonas: 669-8834

Toronto, Ont., Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

7 radijo programos savaitėje
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
4 — 5 val. p. p.
Trečiadienį vak. 7 — 8:15 v. v.
Šeštadienį 3 — 3:30 val. p. p.
Visos programos transliuojamos iš
Toronto stoties CHIN, banga 101 FM
Programos vedėjas Jonas R. Simanavičius.
175 Parkside Dr., Toronto 3, Ont.
Telefonas: 534-1274.

Roma, Italia

ROMOS RADIOJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku,
41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas Dr. J. Gailius.
Circonvallazione NOMENTANA 162.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje.
Sekmad. rytais 10:30-11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vakarą 20:15-20:30 Lietuvos laik.
Bangos 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas Kun. Dr. V. Kaziūnas.
Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

LIETUVIAI TELEVIZIJOJE

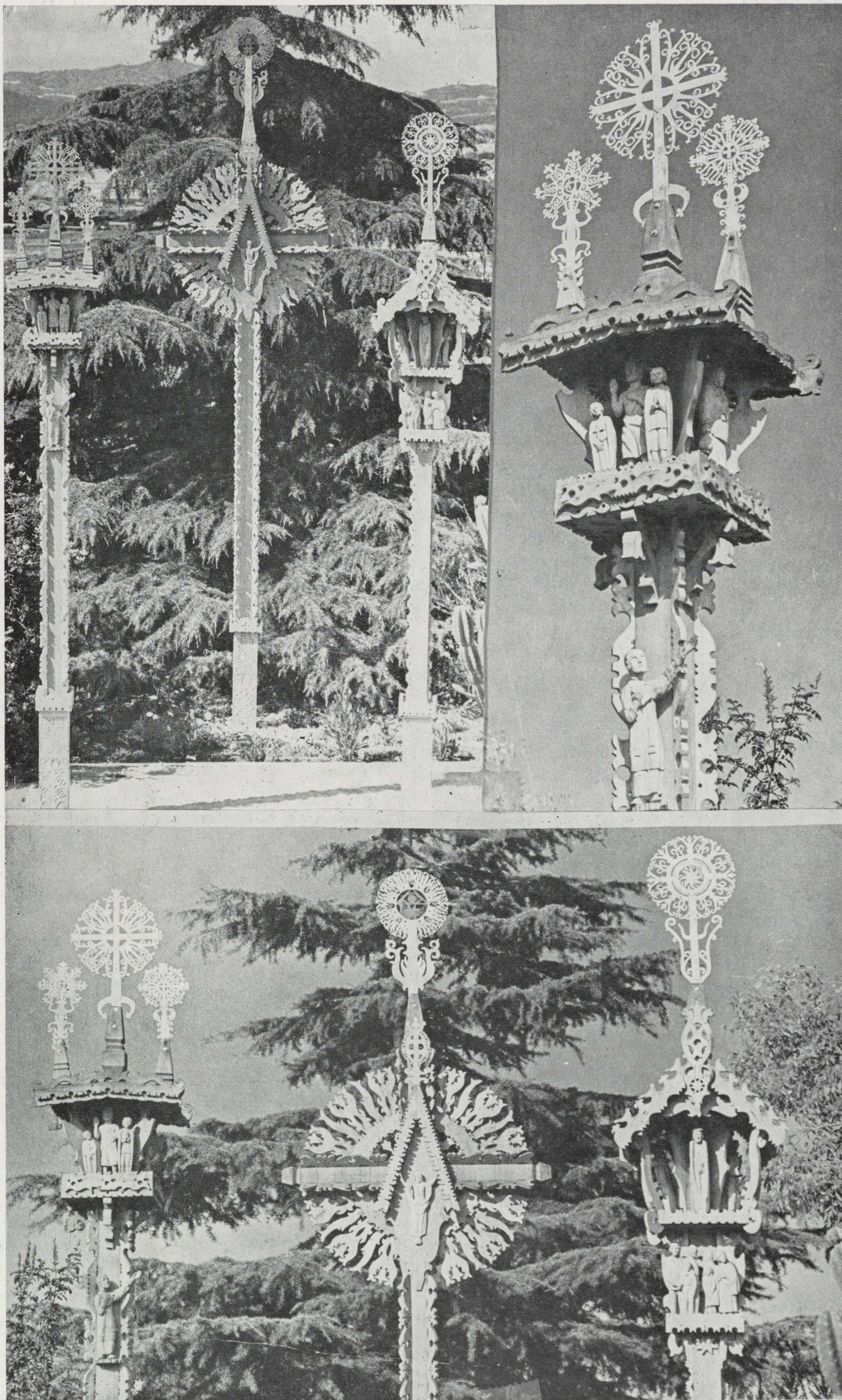
Išsteigta 1966

WCIU - TV Channel 26

Sekmadieniais 8:30

5845 So. Oakley Ave., Chicago, Ill. 60634
Tel. (312) 778-2100

Tollus šlutas, vald. pirm.

DAUMANTO ČIBO IŠDROŽINĖTI KRYŽIAI IR PASTATYTI JO SODYBOJE, VISTA, CALIFORNIA